Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBL[illegible] פּרייז 20 גראָשן

היינט 8 זייטען.

לאָדזשער פאָלקסבלאַט

אומפּאַרטייאישע פּאָליטיש-געזעלשאַפטליכע טאָג-צייטונג

Nr. 246/1531 | Łódź, Środa 17 października 1928 r. | צעקסטער יאָהרגאַנג | לאָדז, מיטוואָך, ג' מרחשון תרפ"ט | Nr. 246/1531

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 24-71.

אדרעס פון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאָדז, פּיעטריקאָווער 21, טעל. 24-71

די רעגירונג אינטערוועניִרט

צו ליקווידירען דעם שטרייק.

אַרב.-מיניסטער רופט די אינדוסטריעלער און אַרבייטער צו קומען קיין וואַרשא אויף א קאָנפערענץ.

מאָרגען ווערען בעגייט די אונטערהאַנדלונגען.

דער גענעראַל-שטרייק איז נעכטען פערשאַרפט געוואָרען און דויערט ווייטער.

אין'ם צווייטען טאָג פון'ם אַלגעמיינעם שטרייק אין לאָדז איז ער שוין געווען פיל בולטער און ברייטער.

דער טראַמוואַי

אין מאָנטאָג אין אָוונד אָפּגעשטעלט געוואָרען און היינט זענען שוין די טראַמוואַיען נישט אַרוים.

אין פערלויף פון מאָנטאָג זענען אין די טראַמוואַיען אויסגעהאַקט געוואָרען 68 שויבען.

די גאַזאָווניע

איז נעכטען אינגאַנצען אָפּגעשטעלט געוואָרען. מאָנטאָג אינאָווענד זענען אייניגע גאַסען נאָך געווען בעלויכטען מיט גאַז. אויף די גאַסען, וואו די לאָמפּען האָבען נישט קיין אויטאָמאַטישע אָנצינדערס, איז געווען פינסטער, ווייל די בעדינטע האָבען די לאָמפּען נישט אָנגעצונדען, הגם אין די גאַזדרעהרען איז נאָך געווען גאַז.

(2) נעכטען האָבען שוין אויך פערשטרייקט

די קעלנער

אין די קאַוויאַרנעס און רעסטאָראַציעס. אין אייניגע קאַוויאַרנעס האָבען די אינהאַבער געוואָלט פערטרעטען די קעלנער מיט פרייווילינס. די פּליה-קאָמיסיעס פון'ם קעלנער-פעראיין האָבען זיי אָבער צו דער אַרבייט נישט דערלאָזט. אין אייניגע ערטער איז דעריבער געקומען צו צוזאַמענשטויסען.

אויב דער ערשטער טאָג איז פאָריבער פּונקטליך רוהיג, איז שוין דער נעכטיגער טאָג פול געווען מיט

צוזאַמענשטויסען,

וואָס האָבען זיך פערענדיגט מיט קלעפּ און ערטערווייז נאָך שאַרפער.

(2) א'יף גראַנסקאַ 40 איז פאָרגעקומען אַ פערזאַמלונג פון קאַרטעל פון די פּוילישע פעראיינען (רעכטע נ.פּ.ר.) נאָכ'ן אָפּגעבען אַ בעריכט וועגען בייד-איצטיגען גאַנג פון'ם שטרייק איז בעשלאָסען געוואָרען ווייטער צו פיהרען דעם אַלגעמיינעם שטרייק און אָנגעהמען אַלע מיטלען, אַז די, וואָס זענען נאָך נישט צוגעשטאַנען צום שטרייק זאָלען צושטעהן. אויפ'ן הויף האָט צו די אַרבייטער גערעדט דער קאָמוניסטישער דעפּוטאַט ביטנער. די אָנגעקומענע פּאָליציי האָט פונאַנדערגעטריבען דעם מיטינג, דערביי זענען עטליכע פּערזאָן אַרעסטירט געוואָרען.

(—) דעם ערשטען טאָג האָבען די

די קאַנאַליזאַציע-אַרבייטער

געשטרייקט. אַ טייל אַרבייטער זענען צוגעטרעטען צו דער אַרבייט. נאָר מ'האָט זיי פון דער אַרבייט אַראָפּגענומען. נעכטען זענען ווידער אַ טייל קאַנאַליזאַציע-אַרבייטער צוגעטראָטען צו דער אַרבייט. צווישען די שטרייק-קאָמיסיעס און די אַרבייטער איז אין עטליכע ערטער געקומען צו שאַרפע צוזאַמענשטויסען.

(2) אויף אַ פערזאַמלונג פון די קאַנאַליזאַציע אַרבייטער אין דער קאַרטעל פון די פּראָפ. פעראיינען (רעכטע נ.פּ.ר.) איז בעשלאָסען געוואָרען אַרויסצושטעלען צו סמאַגיסטראַט הוספה-פאָרדערונגען פון פופצעהן פּראָצענט. אין אַ היִה אַנדערע פאָדערונגען. פּיזן נאָכגעבען די פאָדערונגען איז בעשלאָסען געוואָרען צו שטרייקען.

צוטריבען אַדעמאָנסטראַציע,

2() נעכטען פאַרמיטאָג, ווען אַרום דער קריזיס-קאָמיסיע אויף נאַרוטאָוויטשאַ נאָס האָבען זיך צונויפגעקליבען פיל אַרבייטער האָבען זיי איינגעאָרדנעט אַ מיטינג אויפ'ן הויף. דעפּ. שטשערקאָווסקי האָט אָפּגעגעבען אַ בעריכט וועגען גאַנג פון דעם שטרייק.

די קאָמוניסטען האָבען געפּרובט איינצואָרדנען אַ דעמאָנסטראַציע. די אָנגעקומענע פוס- און רייטער-פּאָליציי האָט פונאַנדערגעטריבען די פערזאַמעלטע און נישט צוגעלאָזט צו קיין דעמאָנסטראַציע. עטליכע פּערזאָן זענען אַרעסטירט געוואָרען.

פּאָליציייאישע וואַך.

(2) זייט'ן אויסברוך פון'ם שטרייק געפינט זיך די לאָדזער פּאָליציי אין „פּאָגאָטאָוויע" און די לעצטע צוויי טעג געפינען זיך די לאָדזער פּאָליציאַנטען כמעט אַ גאַנצען מעת לעת אין דינסט. אויף אַלע גרעסערע קאָמוניקאַציע-קניפּען און אַרום די לאָקאַלען פון די פּראָפעסיאָנעלע פעראיינען שטעהען צו 5—7 פּאָליציאַנטען. איבער'ן שטאָט פאָהרען אַרום גרופּען פון רייטער-פּאָליציי. אַ חוץ די פּאָליציי-פּאַטרולען געהען אַרום אויך פּאַטרולען פון דער זשאַנדאַרמעריע.

מאַגיסטראַט.

(2) אין מאַגיסטראַט האָט ווייטער געדויערט דער שטרייק. ס'האָבען אַמטירט נאָר די לאַווניקעס, וועלכע האָבען ערלעדיגט בלויז דרינגענדע ענינים.

צוליב דעם, וואָס דעם 20-טען געהט אַריין אין קראַפט דער נייער געזעץ וועגען אויסמאָהלען 70 פּראָצענטיג מעהל, האָט דער מאַגיסטראַט אויף נעכטען צוזאַמענגערופען אַ קאָנפערענץ אויף פעסטצושטעלען די פּרייזען. די קאָמיסיע האָט איהרע אַרבייטען נישט פערענדיגט און וועט זיך נאָכאַמאָל צוזאַמענגעקומען פרייטאָג.

(2) אויף דער קאָנפערענץ פון דער אָפּטיילונג פון געזעלשאַפטליכער שוץ ביים מאַגיסטראַט מיט די פּראָפעסיאָנעלע פעראיינען איז בעשלאָסען געוואָרען, אַז אויף אונטערשטיצונגען וועלען אַרויסגעגעבען ווערען באָנעס. די שטעטישע קאָאָפּעראַטיווען וועלען פאַר די באָנעס אַרויסגעבען ברויט.

ביי די כ.ד.

(2) אין פּאָלקס-הויז (פשעיאַזד 34) איז פאָרגעקומען אַ פערזאַמלונג פון די כ.ד. טעקסטיל-אַרבייטער. אויף דער פערזאַמלונג זענען אַרויסגעטראָטען סענאַטאָר גלת אַלברעכט און רעפּ. פּוכאַטקא פון קראַקאָו. ס'איז בעשלאָסען געוואָרען צו שטיצען דעם שטרייק ביז צו אַ נצחון.

היינט וועט די קראַנקען-קאַסע שוין זיין טעטיג.

(—) נעכטען פאַרמיטאָג איז פאָרגעקומען אַ זיצונג פון שטרייק-קאָמיטעט. אויף דער זיצונג איז בעשלאָסען געוואָרען צו אַנערקענען דעם 2 טאָגיגען שטרייק פון דער קראַנקען-קאַסע, אַלס געגונגענער בעווייז פון זייער סאָלאַדיזירען זיך מיט'ן שטרייקענדען טעקסטיל-פּראָלעטאַריאַט און בעפרייען זיי פון ווייטערדיגען שטרייקען.

דער בעשלוס איז אָנגענומען געוואָרען כדי נישט אָפּצונעהמען ביי די אַרבייטער די מעדיצינישע הילף און די נויטיגע אונטערשטיצונגס-אויסצאָהלונגען.

פערבאָט פון אַלקאָהאָל.

(—) די וואָיעוואָדזטווע האָט נעכטען אַרויסגעגעבען אַ פעראָרדנונג, אַז אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן שטרייק זאָל אין לאָדז, רזשאָ-פּאַביאַניץ, פּאַביאַניץ, זגערזש, קאַליש, פּעטראָקאָוו, זדונסקא וואָליא, טאָמאַשאָוו און אַ.אַ.קאָ נישט פערקויפט ווערען קיין שום אַלקאָהאָל משקאות.

רעגירונג אינטערווענירט.

דאָנערשטאָג א קאָנפערענץ אין וואַרשא.

נעכטען ביי טאָג האָט דער אַרבייטס-אינספּעקטאָר וואָיטקעוויטש איבערגעשיקט צו דעם הויפּט-קאָמיטעט פון טעקסטיל-אַרבייטער-פערבאַנד און צו די טעקסטיל-אינדוסטריעלער אַנ'איינלאַדונג פון אַרבייטס-אינספּעקטאָר יורקעוויטש, אַז זיי זאָלען קומען דאָנערשטאָג ביי טאָג קיין וואַרשא אויף אַ קאָנפערענץ, אויף אַ זיצונג פון הויפּט-שטרייק קאָמיטעט איז בעשלאָסען געוואָרען די איינלאַדונג אָנצונעהמען.

דער שטרייק פון די טעקסטיל-אַרבייטער און דער אַלגעמיינער שטרייק וועלען אָבער דויערען ווייטער ביז די אַרבייטער וועלען בעקומען קאָנקרעטע פאָרשלאַגען.

דער דאָקטוירים-פעראיין

האָט אונז צוגעשיקט אַ בריף אין וועלכען ס'ווערט צוז. אַנר. געזאָגט, אַז די דאָקטוירים פון דער קראַנקען-קאַסע האָבען זיך זונטאָג און מאָנטאָג צוגעשטעלט כדי צו ערפילען זייערע פליכטען, האָבען אָבער געטראָפען די לעטשניצעס געשלאָסען. דער פעראיין אַנערקענט, אַז דאָס ערטיילען הילף דורך דער פּאָגאָטאָוויע איז נישט גענוגענד און האָט זיך דעריבער געווענדט צו דער פערוואַלטונג פון דער קראַנקען-קאַסע, אַז זי זאָל דרינגענד אָרגאַניזירען די נויטיגע מעדיצינישע הילף.

טעלעפאָנען.

(—) נעכטען פריה איז פאָרגעקומען אַ פערזאַמלונג פון די טעלעפאָן אַרבייטער. אַ העלפט פון טעכנישען פּערסאָנאַל איז צוגעשטאַנען צום שטרייק. די טעלעפאָניסטקעס אַרבייטען ווייטער.

אין די שחט-הייזער

האָט מען שוין נעכטען נישט געאַרבייט און ס'האָט זיך שוין געפיהלט אַ טיילווייזער מאַנגעל אין פלייש. אויפ'ן מאַרק האָט מען די געפלינעל וואָס זענען געבראַכט געוואָרען דורך די פּויערים צוכאַפּט געוואָרען. אין באַלוטער שחט-הויז איז פאָרגעקומען אַ שאַרפער צוזאַמענשטויס צווישען די שחט-הויז אַרבייטער מיט די קצבים, צוויי אַרבייטער, זענען אַרעסטירט געוואָרען. ס'איז ענטשטאַנען אַ געשלעג צווישען די שטרייקענדע אַרבייטער און די קצבים. 2 פּוילישע מיטגלידער פון'ם שטרייק-קאָמיטעט וועלכע האָבען זיך דאָרט געפונען זענען אויך אַרעסטירט געוואָרען.

אין די פריזיר-אַנשטאַלטען

האָט מען געשטרייקט נאָר טיילווייז. אין שטעטישען און קאָמונאַל-טעאַטער האָט מען נעכטען נישט געשפּילט. די צוקערמאַרג אַרבייטער האָבען אַראַפּגעוואָרפען די אַרבייט. ס'האָבען אויך גע-

שטרייקט די טראַנספּאָרט-אַרבייטער, טרעגער או"ז.

(—) דער שטרייק-קאָמיטעט האָט בעפרייט די דרוקער פון שטרייק און די צייטונגען האָבען דעריבער געקענט נאָרמאַל ערשיינען.

אויפרוף פון די אַרבייטער-פּאַרטייען.

פּ. פּ. ס., דייטשע סאָציאַליסטען און „בונד" האָבען אַרויסגעלאָזען אַ געמיינזאַמען אויפרוף צו די אַרבייטער, וועלכע ווערען אויפגעפאָדערט צו שטרייקען ביז אַ נצחון. דער אויפרוף איז פערשפּרייט געוואָרען אין פיל טויזענטער עקזעמפּלאַרען.

ביי די צוקערוואַרג-אַרבייטער.

זונטאָג אָוונט איז פאָרגעקומען אַ פערזאַמלונג פון די צוקערוואַרג-אַרבייטער. ס'איז בעשלאָסען געוואָרען צוצושטעהן צום גענעראַל-שטרייק, ס'איז אויסגעוועהלט געוואָרען אַ שטרייק-קאָמיסיע, מאָנטאָג האָבען ס'רוב פאַבריקען געשטרייקט בלויז אייניגע גרעסערע פאַבריקען האָבען געאַרבייט. נעכטען אין אָוונט איז פאָרגעקומען אַ גרויסע פערזאַמלונג, צו וועלכער עס זענען אויך געקומען די אַרבייטער פון די גרויסע פאַבריקען. נאָכ'ן אויפקלערען די בעדייטונג און גאַנג פון'ם גענעראַל-שטרייק האָט די פערזאַמלונג איינשטימיג בעשלאָסען ווייטער צו שטרייקען ביז צום נצחון.

פון דער פּראָווינץ.

קומען אָן ידיעות, אַז דער שטרייק פערשפּרייט זיך דאָרט אַלס מעהר. אין קאַליש האָט דער פעראיין פון אינסטיטוציעס פאַר עפענטליכען געברויך ערקלערט אַ שטרייק און ס'האָבען פערשטרייקט די גאַזאָווניע און עלעקטראָווניע. די גאַזאָווניע איז בעזעצט געוואָרען דורך מיליטער.

אין זגערזש האָבען די אינסטיטוציעס פון עפענטליכען געברויך אַ חוץ דער עלעקטראָווניע נעכטען פערשטרייקט.

אין פּעטריקאָוו איז דער שטרייק אַ'אַלגעמיינער.

(—) נעכטען פאַרנאַכט זענען מיטגלידער פון שטרייק-קאָמיטעט געקומען אויף דער באַהן אין פּאַביאַניץ און געפאָדערט פון די טראַנספּאָרט-אַרבייטער און פוהרמאַנעס אַז זיי זאָלען צושטעהן צום שטרייק. ס'איז אָנגעקומען פּאָליציי און האָט אַרעסטירט דעם גאַנצען שטרייק-קאָמיטעט אין דער צאָהל פון 40 פּערזאָן.

דער שטרייק אין טאָמאַשאָוו.

טאָמאַשאָוו, 16. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) דער שטרייק אין טאָמאַשאָוו האָט אַרומגעכאַפּט כמעט אַלע פאַבריקען. אין די פאַבריקען שטיינמאַן און אַראָנזאָן, לאַנדסבערג און „ריוואַן" האָט מען נאָך לעצטענס טיילווייז געאַרבייט, אָבער שבת האָט מען שוין אויך דאָרט פערשטרייקט.

די ווילאַנאָווער קונסט-זייד-פאַבריק אַרבייט נאָר מאַל ווי פריהער און ווי מ'שמועסט, האָט די ווילאַנאָווער פאַבריק-דירעקציע מודיע געווען איהרע אַרבייטער, אַז זיי וועלען נאָכגעבען די הוספה, וואָס וועט זיין נאָכ'ן שטרייק, דערווייל זאָל מען אַרבייטען.

די לעצטע טעג זענען דאָ פאָרגעקומען אייניגע אַרבייטער-מיטינגען און ס'איז אויך אַרויסגעטרעטען רעפּ. זאַרעמבאַ, וועלכער האָט אויפגעקלערט די סיבות און ציִלען פון שטרייק.

ליטע געהט אויף קאָמפּראָמיסען.

וואַלדעמאַראַס מילדערט זיין שטעלונג אין פּויליש-ליטווישען סכסוך.

קאָוונאָ, 16. (ספּ. טעל.) וואַלדעמאַראַס האָט אין אַן אינטערוויאו וועגען דער קומענדיגער פּויליש־ליטווישער קאָנפערענץ געזאָגט:

„מ׳דאַרף נישט ערוואַרטען קיין איבעראַשונ־גען, ווייל קיינער פון די צדדים וועט נישט אַרויס־רוקען קיין נייע פּראָיעקטען, הגם די רעזולטאַטען פון די בעראַטונגען פון די בעזונדערע קאָמיסיעס זענען נישט קיין גינסטיגע, דאַרף מען נישט מיינען, אַז די קעניגסבערגער קאָנפערענץ וועט זיך ענדיגען מיט אַ דורכפאַל. ליטע בלייבט ביי איהר שטעלונג און וועט געהן אויפ׳ן וועג פון קאָמפּראָמיסען, האַל־טענדיג, אַז ביי אַ גוטען ווילען מצד פּוילען וועט דערגרייכט ווערען אַ שלום.

איוד — קאַנדידאַט אויף אַביר־גער-מייסטער

פון דער קראָאַטישער פּויערים=פּאַרטיי

בעלגראַד (י.ט.א.) אין צוזאַמענהאַנג מיט די שטאָט-ראַט וואַהלען אין באָסניען האָט די קראָ־אַטישע פּויערים פּאַרטיי (ראַדיטש פּאַרטיי) אַרויס־געשטעלט אַלס קאַנדידאַט אויפ׳ן פּאָסטען פון ביר־גערמייסטער אין דער שטאָט פּראָזאָר, דעם אָרטי־גען יודישען סוחר ר. קראַנאַ.

פאַר דער סיים=סעסיע.

פּראָגראַם פון דער אַרבייט.

וואַרשאַ, 16. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרע־ספּאָנדענט). אונטער׳ן פאָרזיץ פון סיים־מאַרשאַ־לעק ראַטשינסקי איז פאָרגעקומען אַ בעראַטונג פון די פאָרזיצענדע פון די סיים־קלובען. דער ציל פון דער בעראַטונג איז געווען פעסטצושטעלען דאָס אַר־בייטס־פּראָגראַם פון סיים פאַר די נאָהענטסטע צוויי חדשים. אַלס יסוד פאַר׳ן פּראָגראַם האָבען געדינט די געזעץ־פּראָיעקטען, וועלכע די רעגירונג האָט אַריינגעטראָגען אין סיים, קודם כל דער פּרע־לימינאַר־בודזשעט.

די פראַגע וועגען ענדערן די קאָנסטיטוציע איז נישט בעהאַנדעלט געוואָרען צוליב מאַנגעל אין קאָנקרעטען מאַטעריאַל.

שניי אויף די טאַטרען און אויפ׳ן באַלקאַן.

זאַקאָפּאַנע, 16. (א.ה.) פון נעכטען אָן פאַלט אַ שניי אין זאַקאָפּאַנע.

בעלגראַד, 16. (אַטע) אין גאַנץ יוגאָ־סלאַוויע איז די טעמפּעראַטור געפאַלען. אין סלאָווע־ניע און הערצעגאָווינע פאַלט אַ שניי.

ענליכע ידיעות קומען אָן פון רומעניען.

שיף-קאַטאַסטראָפע

13 אומגעקומענע.

בוקאַרעשט, 16 (ספּ. טעל.) די מאָטאָר-שיף „אטאַנאַ" פון גאַלאַץ איז אויפ׳ן דונאַי אַרויפ־געפאָהרען אויף אַ שיפעל, אין וועלכען ס׳האָבען זיך געפונען 16 פּאַסאַזשירען, דאָס שיפעל איז צובראָכען געוואָרען אויף 2 העלפטען און איז באַלד אונטערגעגאַנגען, עס זענען אָפּגעראַטעוועט געוואָרען 3 פּערזאָן, 13 פּערזאָן זענען דערטרונ־קען געוואָרען.

כינעזישע מערדער-אָרגאַניזאַציע

ניו-יאָרק, 16 (ספּ. טעל.) די היגע פּאָ־ליציי איז נעפאַלען אויף די שפּורען פון אַ גע־היימען כינעזישען פערבאַנד, וועלכע האָבען דעם לעצטען זונטאָג ערמאָרדעט 3 כינעזער. דעמזעלבען טאָג זענען אויך אין אַנדערע שטעט ערמאָרדעט געוואָרען עטליכע פּערזאָן. די דאָזיגע אָרגאַניזאַציע האָט אָנהענגער נישט נאָר אין אַמעריקאַ, נאָר אויך אין כינאַ, וואו די אָרגאַניזאַציע האָט די צענטראַלע.

דער נייער דירעקטאָר פון דער מינ־דערהייטען-סעקצ. פון פעלקער-בונד

גענף. (יט"א). דער נייער דירעקטאָר פון דער מינדערהייטען-סעקציע פון פעלקער-בונד, דער שפּאַניער אגעראַ דע קאָרסעל איז די טעג אָנגעקומען קיין גענף און אָנגעהויבען ערפילען זיין אַמט. ווי בעקאַנט, איז ה׳ אגעראַ דע קאָרסעל בע־שטימט געוואָרען דורכ׳ן פעלקער-בונד-ראַט אויפ׳ן אָרט פון עריק קאָלבאָן און זיין בעשטימונג אויף דעם פּאָסטען האָט זיינער צייט, צוליב פּרינציפּיע־לע טעמים, אַרויסגערופען אַן׳אונצופרידענהייט צווי־שען די מינדערהייטען און אויך אין געוויסע קריי־זען, וועלכע שטעהען נאָהענט דעם פעלקער-בונד.

פּראָטעסט-בעוועגונג געגען די געשעהענישן ביים כותל-מערבי

פּאַריז (י. ט. א.) דער צענטראַל-קאָמיטעט פון דער ציוניסטישער פעדעראַציע אין פראַנקרייך האָט אויף איהר לעצטער זיצונג בעטראַכט די לעצ־טע געשעהענישען ביים כותל מערבי און בעשלאָ־סען צונויפצורופען וועגען דעם ענין אַ פּראָטעסט-פערזאַמלונג, ווי אויך איבערצוגעבען אַ פּראָטעסט-רעזאָלוציע צום ענגלישען באָטשאַפטער אין פּאַריז.

שרעקליכע ליבעס-טראַגעדיע.

וואָלפענבוטעל, 16. (אַט"ע.) דער בערג-אַרבייטער מאַסערט איז צוליב אַן׳אומגליקליכער ליבע צו דער פערהייראַטער פרוי ענדע בעגאַנגען זעלבסטמאָרד אויף אַ שרעקליכען אופן. ער האָט זיך אויפגעריסען מיט אַ דינאַמיט-פּאַטראָן. ער איז צוריסען געוואָרען אויף שטיקלעך. פרוי ענדע, וועלכע איז גראָד פערבייגעגאַנגען בעת׳ן אויפריי־סען איז שטערבל׳ך פערוואונדעט געוואָרען: איין פוס איז איהר אינגאַנצען אָבגעריסען געוואָרען, דער צווייטער איז צושמעטערט געוואָרען.

געהאַנגען אַ מערדער

וואס האט אויסגעקוילעט זיין גאַנצע פאַמיליע.

קאָלאָמעאַ, 16 (ספּ. טעל.) שבת 6 אין אָוועגד איז דאָ אויסגעפיהרט געוואָרען דער טויט-אורטייל דורך הענגען איוואַן כאַפּטשוק.

כאַפּטשוק איז פערמשפּט געוואָרען צום טויט פאַר דערמאָרדען זיין מוטער, זיינע 2 ברודער, 2 שוועסטער און אַ שוואָגער, דאָס דאָזיגע שרעק־ליכע פערברעכען איז כאַפּטשוק בעגאַנגען דער־פאַר, ווייל ער האָט פערשפּילט אַ פּראָצעס ביי זיין שוועסטער.

די אויפנאַהמע פון „גר. צעפּעלין" אין אַמעריקאַ.

פּרעז. הינדענבורג דאַנקט פּרעז. קולידזש.

ווי מיר האָבען שוין מיטגעטיילט, איז כאַנטאָג 11 אַ זייגער ביינאַכט „די לופטשיף „גראַף צעפּע־לין" בשלום אָנגעקומען אין בעשטימטען פּלאַץ — קיין לעיקהערסט. די שיף איז ענטוזיאַסטיש בעגריסט געוואָרען דורך אומצעהליגע מענשען־מאַסען. די מאַנשאַפט ,די פּאַסאַזשירען, אַפילו דער קאַנאַרעק פון איין פּאַסאַזשיר — זענען אַלע פולקאָם געזונד. וועגען דער לאַנדונג פון צעפּעלין קומען אָן ווייטערדיגע ידיעות:

ניו־יאָרק, 16. (ספּ. טעל.) אַנ׳ערך 500 מאַטראָסען האָבען געהאָלפען ביים אַראָפּציהען די שיף פון דער לופט און אַריינצובריינגען זי אין דער קאָלאָסאַלער האַלע פון לעיקהערסט. ווען די שיף האָט זיך אָנגעהויבען אַראָפּלאָזען, האָט דער אומגע־דולדיגער המון דורכגעריסען דעם פּאָליציי־קאָרדאָן. פּאָליציי האָט געמוזט ענערגיש צוטרייבען דעם המון.

בערלין, 16. (אַטע) אויף דער גליקוואונש־רעפעשע פון פּרעזידענט קולידזש האָט פּרעזידענט הינדענבורג געענטפערט מיט אַ דאַנק־דעפּעשע. הינדענבורג דאַנקט גלייכצייטיג אין נאָמען פון רייט־שען פאָלק פאַר דער גלענצענדער אויפנאַהמע, וועלכע דער צעפּעלין האָט געהאַט אין אַמעריקאַ.

ניו־יאָרק, 16 (אַטע) דינסטאָג, 9 אַ זייגער אינדערפריה איז די לופטשיף „גראַף צעפּע־לין" אַריינגעבראַכט געוואָרען אין דער האַלע.

אַלע
האָבען זיך שוין איבערצייגט, אַז די
בילּיגסטע און רעעלסטע
פּערפומעריע
— איז נאָר ביי —
י. דרוקער
11 זאַוואַדזקאַ 11
טעלעפאָן 92=75.
בעמערקונג: יעדער קויפער בעקומט גראַטיס אַ פלעשעל פּערפיום
פון דער וועלט-בעריהמטער פירמע „Fascinatto" Berlin

Dr. H. WOŁKOWYSKI
צוריקגעקעהרט
— און איבערגעצויגען אויף —
צעגעלניאַנאַ 25, טעל. 26-87
ספּעציעל אַרצט פאַר הויט און וועגערישע קראַנקהייטען, מענער-שוואַכע, אַלע אַרט אַנאַ־ליזען, בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-שטראַהלען.
נעמט אָן פון 8–10 פריה, 12–2 נ.מ. און פון 4–8 אָווו

ליסטע יוד. אַרב. וואַהל=קאָמיטעט
6 פּועלי=ציון
הויפּט-וואַהל-ביוראָ זגערזשער 17.

שבת, דעם 20 טען אָקטאָבער, 10 אַ זייגער פריה קימט פאָר אין זאַל פילהאַרמאָניע נאַרוטאָוויטשאַ 20 אַ פייערליכע דערעפנונג
— פון דער —
קראַנקען=קאַסע וואַל=קאַמפּאַניע
פּראָגראַם: 1) רעדעס פון די חברים ראַטמענער: נתן בוקסבוים וואַרשאַ, האַלענדערסקי, ד"ר שיפּמאַן
2) קאָנצערט=טייל — פילהאַרמאָניע-אָרקעסטער. 3) אונזערע אויפגאַבען אין וואַהל-קאַמף ה׳ יוסף ראָזען (וואַרשאַ).
בילעטען שוין צו בעקומען אין אַלע פּראָפ. פעראיינען, אין וואַהל-ביוראָ זגערזשער 17 און פרייטאָג, שבת ביי דער קאַסע פון פילהאַרמאָניע

רעטונגס=קאָמיטעט
אין לאָדז.
צוליב אומאָפּהענגיגע סיבות ווערט די אַלגעמיינע פערזאַמלונג, וואָס האָט געזאָלט פאָרקומען היינט דעם 17=טען אָקטאָבער אָפּגעלעגט.
דער נייער טערמין פון דער פערזאַמלונג וועט בעזונדערס מיטגעטיילט ווערען.

בעקאַנטמאַכונג.
מיר ריפען אַלע, וועלכע האָבען וועקסלען און פּראָטעסטען פון דער פירמע
„JARMARK BYDGOSKI, Bydgoszcz
אינהאַבער: קאַפּעל דאַווני
זיי זאָלען זיך מעלדען אין קאָנפעקציאָנערען=פערבאַנד קאָנסטאַנטינער 10 היינט, מיטוואָך, דעם 17-טען אָקטאָבער, 7 אַ זייגער אין אָוועגד, כדי זיך צו רעגיסטרירען צו דער אויסשטעלונג.
די [illegible]-שוך-קאָמיסיע

Dr. ADAM
GROSGLIK
Al Kościuszki 27
tel. 51-78,
הויט און וועגערישע קראַנקהייטען און ליכט-היילאינסט.
נעמט אָן פון 4 — 7 אין אָוונט
צוריקגעקעהרט

ערקלערונג.
צוליב דעם פאָרגעקומענעם סכסוך אין דער קירזשנער-ווערקשטעל פון מ. וואַסערמאַן, פּעטריקאַווער 82, פאָדערן מיר אויף אַלע קירזשנער-מייסטער, מיטגלידער און נישט מיטגלידער, נישט אָנצונעהמען די אַרבייטער פון דער קירזשנער-ווערקשטעל צו דער אַרבייט.
די פערוואַלטונגען פון די קירזשנער מייסטער פעראיינען
אַגראַדאָווע 9 און פּאָלודניאָווע 4
1803

LEKARZ DENTYSTA צאָהן=אַרצט
St. GELBERG
זאַכאָדניאַ 15, טעל. 31=08.
היילט גאַנץ פערנאַכלעסיגטע ציינער און מויל־קראַנקהייטען. צאָהן-ציהונג אָהן שמערצען, היילט מיט ליכט-בעשטראַהלונג, ספּעציעלער לאַבאָראַטאָריום פון קינסטליכע ציינער.
נעהמט אָן פון 9 פריה ביז 7 אָוונט.

Dr. med. M. KERSZNER
קינדער=קראַנקהייטען
נעהמט אָן אין דער לעטשניצע אויף בזשעזשינער 11
בעראַטונג 4 זל.
נעהמט אָן אינדערהיים פון 2 ביז 3 נאָכמיטאָג אויף
זשעלאַזנאַ 16 טעל. 51-96.

דאַנקזאָגונג.
דערמיט דריק איך אויס מיין וואַרעמסטען דאַנק דעם ה׳ ב. וואַקס פאַר זיין גרויסע פּאַטערליכע בעמיהונג און הילף צו קענען פאָהרען צו מיין מאַן מיט מיינע 3 קינדער קיין אַמעריקאַ, ווי אויך ווינש איך אַ האַרציגען בלייבט געזונד און אַ דאַנק דער פערוואַלטונג און פּערסאָנאַל פון רעטונגס קאָמיטעט.
דבורה צוקער און קינדער.
1804

לאָדז. 17 אָקטאָבער 1928

,,נייער פאָלקסבלאַט"

לאָדז. 17 אָקטאָבער 1928

דער שטרייק און די רעגירונג.

דער אלגעמיינער שטרייק אין לאָדז האָט ארומגענומען דעם גרעסטען טייל פון די לאָדזער ארבייטערשאפט און דראָהט זיך צו פערוואנדלען אין אַן אַלגעמיינעם שטרייק אין גאַנצען לאַנד. דער קאַמף איז אין פוילען בדרך אַך דאָס ערגסטע איז, וואָס ס'זענען נישט פאַרהאַן קיין שום אויסזיכטען איהם צו פערענדיגען.

די אינדוסטריעלער זענען איינגע'עקשנ'ט און מיט ריכטיגע אָדער נישט ריכטיגע מאָטיווען ערקלערען זיי קאַטעגאָריש, אַז זיי ווילען נישט ווייטער געהן ווי מיט די 5 פּראָצענט, וועלכע זענען זיי אויך אָנגעוואָרפען געוואָרען פון דער רעגירונג. פאַר דער טענה פון די אַרבייטער רעדט זייער בויט- און הונגער לוין, און זיי האָבען שוין דערפיהרט דעם קאַמף אין אַזאַ סטאַדיום, אַז עס איז פשוט אונמעגליך צו פערענדיגען דעם שטרייק ביי אַ 5 פּראָצענט-הוספה.

פערשאַרפט זיך טאַקע וואָס ווייטער דער אַלגעמיינער שטרייק: די הענערווירונג וואַקסט, און די שאַנסען פאַר דער מלוכה און פאַר ביידע קעמפענדע צדדים זענען פשוט נישט אָבצושאַצען.

דער איינציגער צד, וועלכער וואָלט געקענט אין איצטיגען מאָמענט איבערנעהמען די איניציאַטיוו און דערפיהרען ביידע צדדים צום טיש איז — די רעגירונג.

הערט מען אָבער אויך נישט פון דעם צד קיין שום נייעס. קלאָר איז נאָר די אָפיציעלע שטעלונג פון דער רעגירונג, וואָס מען קען לייענען אין דער גוטער רעגירונגס ,,עפּאָקאַ". אָט וואָס דער אַרבייטס-מיניסטער האָט געהאַט צו זאָגען וועגען דעם לאָדזער שטרייק:

— באַלד פון אָנהויב פון קאָנפליקט האָט דאָס אַרבייטס-מיניסטעריום גענומען אַ לעבהאַפטען אַנטייל אין דער פערמיטלונגס-אַקציע און זיך בעמיהט צו בעוועגען די צדדים צו געגענזייטיגע הנחות, און שאַפען בעדינגונגען, וועלכע זאָלען מעגליך מאַכען אַ פערשטענדיגונג. די דאָזיגע בעמיהונגען זענען נישט געקרוינט געוואָרען מיט ערפאָלג.

אויף דער קאָנפערענץ פון 8. ד.ח. איז קלאָהר געוואָרען, אַז די צדדים פערנעהמען אַן'איינגע'עקשנ'טע שטעלונג, און אַז וועגען דערגרייכען וועלכע ס'איז פאַר טענדיגונג קען נישט זיין קיין רייד. כדי אַרויסצוקומען פון דער לאַגע, האָב איך פאָרגעלעגט אַ הוספה פון 5 פּראָצענט און פערזיכערט, אַז דאָס מיניסטעריום וועט בייהילפיג זיין ביים אַרומרעדען די ווייטערדיגע פאָדערונגען פון די אַרבייטער. די אַרבייטער-פעראיינען האָבען דעם דאָזיגען פאָרשלאַג אָפּגעוואָרפען. די אינדוסטריעלער האָבען דעם פאָרשלאַג אָנגענומען בתנאי, אַז ס'וועט געשלאָסען ווערען אַן'אָפּמאַך אויף אַ לענגערע צייט, ביי די דאָזיגע בעדינגונגען וואָלט די לאַגע געקענט געענדערט ווערען נאָר דעמאָלס, ווען איינער פון די צדדים די אַרבייטער, אָדער די אינדוסטריעלער וואָלט זיך געוואָנדען צו דער רעגירונג וועגען פערמיטלונג. ווען מען וועט נעהמען אין אַכט, אַז די צדדים האָבען קאַטעגאָריש בשעתו אָפּגעוואָרפען דעם פאָרשלאַג וועגען אַרביטראַזש און ווען קיינער ווענדעט זיך נישט וועגען פערמיטלונג, הייסט עס, אַז יעדער צד האַלט אונטער זייער ביזאיצטיגע שטעלונג. אין אַזאַ פאַל מוז די רעגירונג וואַרטען ביז אימיצער פון די צדדים וועט זיך ווענדען וועגען פערמיטלונג".

אַזאַ מין שטעלונג פון דער רעגירונג איז אפילו נישט אינגאַנצען צו פערשטעהען. אַן'אַלגעמיינער שטרייק אין לאָדז איז נישט קיין קינדער-שפיל און מ'קען דעריבער זיך נישט שפילען אין אַמביציעס און עקשנות. די אויפגאַבע פון דער רעגירונג דאַרף זיין נישט צו וואַרטען אויף קיין ווענדונג פון די צדדים, נאָר תיכף זיך ווענדען צו ביידע צדדים און זיי צוזאַמענברענגען, דאָרט ערשט זאָלען די אונטערהאַנדלונגען דערפיהרט ווערען ביז אַ גינסטיגען רעזולטאַט: פון דעם ברוגז-טאַנץ צווישען די דריי צדדים וועט קיין סוף צו דעם שטרייק נישט ווערען.

און — טאַקע אין דעם מאָמענט, ווען מיר שרייבען די דאָזיגע שורות, האָבען מיר דערהאַלטען אַ ידיעה, אַז די רעגירונג האָט איהר אויפגאַבע דערפילט. זי האָט נישט געוואַרט אויף קיין פאָרשלאַגען פון די צדדים, נאָר אויס אייגענער איניציאַטיוו. פרעגט זיך אָבער, פאַרוואָס האָט דער מיניסטער די קאָנפערענץ אָפּגעלעגט, אַזש ביז דאָנערשטאָג. די אַרבייטער-פעראיינען ווילען דאָך דעם אַלגעמיינעם שטרייק נישט אָפּרופען און דעם טעקסטיל אוודאי נישט. האָט דאָך דיזעלבע קאָנפערענץ מיט וואָס זי זאָל זיך נישט ענדיגען, געקענט גערופען ווערען אויף דינסטאָג, לכל-הפחות אויף מיטוואָך. צו וואָס זשע וואַרטען אַזוי לאַנג, אין דער צייט, ווען דער שטרייק האָט דערגרייכט זיין קולמינאַציאָנס-פונקט?

דאָס איז אָבער שוין אַ געשעהענע זאַך.

ס'בלייבט איצט איבער זיך נאָך צו ווינשען, אַז די דאָנערשטאָג'דיגע קאָנפערענץ וועט ענדליך דערפיהרען צו אַ גינסטיגען רעזולטאַט. ד.

אויך אין דער פרייער אמעריקא...

ווי אַזוי דאָרט איז געשעהן אַ בלוט-בלבול.

אין דער גאַנצער יודישער וועלט האָט געמאַכט זעהער אַ פיינליכען איינדרוק די געשיכטע מיט'ן ערשטען בלוט-בלבול אויף יודען אין אַמעריקאַ. דער דאָזיגער שענדליכער פאַל, איז איצט אמת שוין ליקווידירט, אָבער פון די פרטים, וועלכע מיר ברענגען דאָ לויט'ן ניו-יאָרקער ,,פאָרווערטס", איז צו זעהן, אַז דאָרט איז געטריבען געוואָרען אַן'אמת'ע פאָגראָם-העצע, ווי ביי די טרויעריג-בעקאַנטע בלוט-בלבולים אין אַ רייה לענדער אין אייראָפּאַ.

די פרטים, וואָס קומען איצט פון אמעריקאַ, דערצעהלען פאָלגענדעס:

דאָס לעבען פון די צוואַנציג יודישע פאַמיליעס, וואָס וואוינען אין מאַסינאַ איז געשטאַנען אין געפאַהר היינטיגען יום-כפור צוליב אַ בלוט-בלבול, אַז די יודען האָבען ערמאָרדעט דאָס 4-יעהריגע קריסטליכע מיידעלע, באַרבאַראַ גריפיט, וועלכע איז פערשוואונדען געוואָרען ערב יום-כפור אויף גאַנצע 24 שעה. אַ קלאַנג האָט זיך פערשפרייט אין שטעטעל, אַז יודען האָבען געהרגעט דאָס מיידעל, כדי צו נוצען איהר בלוט פאַר ריטועלע צוועקען אויף יום-כפור.

די לאַגע איז געווען זעהר אַנ'ערנסטע. דער קלאַנג איז ערמוטיגט געוואָרען דורך דעם מער פון שטעטעל גילבערט האַון, וועלכער האָט געשיקט רופען דעם רב פון שטעטעל אין פּאָליציי, כדי אויסצוגעפינען, אויב יודען ברענגען ווירקליך מענשליכע קרבנות.

די גאַנצע פּאָליציי, אַלע פייערלעשער פון שטעטעל, און איבער דריי הונדערט פריוואַטע איינוואוינער האָבען אַ גאַנצע נאַכט אַרומגעזוכט דאָס פערשוואונדענע קינד און האָבען זי נישט געפונען. ערשט אויפ'ן צווייטען טאָג, אַרום פינף אַ זייגער פאַרנאַכט, האָט זיך דאָס קינד אָפּגעזוכט און האָט ערקלערט, אַז זי איז די גאַנצע צייט געווען אין וואַלד און האָט דאָרט געבלאָנדזשעט. דער מער איז גלייך געקומען צו דער יודישער געמיינדע און ערקלערט, אַז ער איז גרייט זיך צו ענטשולדיגען פאַר רופען דעם רב און שטעלען איהם עפענטליכע פראַגען, וואָס וואַרפען אַ חשד אויף דער יודישער רעליגיע.

פאַסירט האָט די געשיכטע אויף פאָלגענדען אופן:

שבת, דעם 22-טען סעפּטעמבער, איז די קליינע באַרבאַראַ אַוועק פון איהר היים צו שפּילען זיך מיט איהר ברודער בייבי און נאָך אַנדערע קינדער אין דעם ברעגעלאָנג וואַלד. זי איז אין קורצער צייט אַרום אָפּגעשטאַנען פון די קינדער און געבליבען איינע אַליין אין וואַלד. זי האָט אָנגעהויבען זוכען אַ וועג ווי אַזוי אַרויס פון וואַלד צוריק אַהיים, אָבער וואָס ווייטער זי איז געגאַנגען, אַלץ טיפער איז זי פערקראָכען.

דערווייל איז געוואָרען נאַכט, און דער היים האָבען זיך די עלטערן אַרומגעקוקט, אַז זייער 4-יעהריגע קינד איז נישטאָ, האָבען זיי זיך געלאָזט אין גאַס פרעגען ביי די שכנים, אויב עמיצער האָט דאָס קינד בעמערקט. עס האָט זיך אָנגעהויבען אַ זוכעניש נאָך דעם פערשוואונדענעם קינד און די גאַנצע שטאָדט איז געווען אויף די פיס. די פייערלעשער זענען אַרויסגערופען געוואָרען, די פּאָליציי איז צושיקט געוואָרען אין אַלע עקען פון שטאָדט און אַנ'אַרמעי פון איבער 300 פריוואַטע איינוואוינער האָט זיך צולאָזט איבער די פעלדער און צווישען די בוימער אין וואַלד מיט לאַמטערנעס צו זוכען דאָס קינד. די זוכעניש האָט געדויערט אַ גאַנצע נאַכט און האָט זיך געצויגען אויך אויף דעם צווייטען טאָג, אָבער זי האָט נישט געבראַכט צו קיין שום רעזולטאַטען.

מאַסינאַ איז אַ שטעטעל, וואָס געפינט זיך אין דעם טייל פון ניו-יאָרק-שטאַט, וואו דער קו-קלוקס-קלען איז שטאַרק. די ,,קלעניקעס" האָבען פערשפרייט אַ קלאַנג, אַז אַזוי ווי מאָרגען איז יום-כפור האָבען די יודען וואַרשיינליך ערמאָרדעט דאָס קינד פאַר ריטועלע צוועקען. אַזוי שנעל ווי דער דאָזיגער קלאַנג איז אַרויסגעלאָזט געוואָרען האָבען הונדערטער קריסטען זיך אַוועקגעלאָזט צום פּאָליציי-פּאָסט מיט פיינדליכע אויסגעשרייען נעגען יודען. די שטימונג נעגען דער קליינער צאָהל יודען וואָס וואוינען אין מאַסינאַ איז געוואַקסען פון מינוט צו מינוט. מיט דער דאָזיגער שטימונג זענען ווייט אויס אָנגעשטעקט געוואָרען אויך דער מער און דער פּאָליציי-שעף. דער פּאָליציי-שעף האָט גלייך אָפּגערופען אויפ'ן טעלעפאָן דעם רב פון שטעטעל רבי בער ברענגלאַס און האָט איהם אויפגעפאָדערט צו קומען גלייך אין פּאָליציי-אַמט. דער פיינדליכער המון האָט בעגעגנט דעם רב ביים אַריינגאַנג אין פּאָליציי-אַמט מיט זעהר אויפגערעגטע אויסגעשרייען.

אַריינגענעמענדיג דעם רב אין אַ בעזונדער צימער האָט דער פּאָליציי-שעף איהם געשטעלט פאָלגענדע פראַגען:

— צי ווייסט איהר, אַז אַ קריסטליך קינד איז פערלוירען געגאַנגען?

— יאָ, — איז געווען דעם רב'ס ענטפער, — איך ווייס וועגען דעם.

— איז עס אמת, אַז מאָרגען איז ביי אייך, יודען, אַ היילינגער יום-טוב? — האָט דער פּאָליציי-שעף ווייטער געפרעגט.

— יאָ, — האָט דער רב קורץ געענטפערט.

— קענט איהר מיר געבען אינפאָרמאַציעס, אויב אייער פאָלק, דאָס יודישע פאָלק האָט אַמאָל געבראַכט אין דער אַלטער היים מענשליכע קרבנות? — האָט דער פּאָליציי-שעף געוואָלט וויסען.

ביי דער דאָזיגער פראַגע איז דער רב אויפגעשפרונגען פון זיין פּלאַץ אַנ'אויפגערעגטער. ,,ווי וואַגט איהר מיר צו שטעלען אַזאַ פראַגע? — האָט ער זיך צושריען אויפ'ן פּאָליציי-שעף. — ווייסט איהר, ווי ערנסט עס איז די פראַגע, וואָס איהר האָט מיר געשטעלט? איך בין איבערראַשט אַז אַ בעאַמטער פון די פעראייניגטע שטאַטען, וואָס איז דאָס ציוויליזירטסטע לאַנד אויף דער וועלט, זאָל וואַגען צו שטעלען אַזעלכע נאַרישע און לעכערליכע פראַגען.

דער פּאָליציי-שעף האָט דאַן ערקלערט דעם רב, אַז דער חשד איז נישט זיינער, נאָר ער קומט פון איינעם אַ ,,אויסלענדער". שפּעטער האָט דער דער זעלבער פּאָליציי-שעף ערקלערט, אַז ער האָט זיך מישב געווען מיט'ן מער פון שטעטעל, איידער ער האָט גערופען דעם רב אין פּאָליציי-אַמט. דער פּאָליציי-שעף האָט געוואָלט וויסען, אויב עס איז אַמאָל געווען אַ צייט, ווען יודען פלעגען ברענגען מענשליכע קרבנות. דער רב האָט געענטפערט, אַז יודען האָבען קיינמאָל קיין מענשליכע קרבנות נישט געבראַכט, און אַז נישט בלויז מענשליך בלוט, נאָר אפילו בלוט פון חיות איז פערבאָטען צו נוצען לויט'ן יודישען דין.

אַנ'אויפגערעגטער האָט דער רב פערלאָזען דעם פּאָליציי-אַמט. פאַר זיין אַוועקגעהן האָט ער ערקלערט דעם פּאָליציי-שעף, אַז ער וועט איהם נאָך צווינגען צו זאָגען עפענטליך, ווער עס איז דער ,,אויסלענדער", וואָס האָט אינספּירירט דעם געדאַנק, אַז יודען ברענגען מענשליכע קרבנות. ,,איך וועל איהם נאָ דנעבען אַ לעקציע" — האָט דער רב געזאָגט.

די פיינדליכע שטימונג נעגען די יודען איז אין שטאָדט דערווייל נישט קלענער געוואָרען. פערקעהרט זי איז נאָך געוואַקסען וואָס אַ שעה אַלץ מעהר און מעהר. די יודען האָבען זיך צוזאַמענגעקליבען אין שוהל מורא האָבענדיג פאַר זייערע לעבענס. יעדער איינער פון זיי האָט געציטערט אין טויט-שרעק. ווייל די גרעסטע צאָהל פון זיי האָבען

(ווייטער זעה 7-טע זייט)

פערשוואונדן אַ אַנגעזעהענער יוד פון סקרענטאָן פון אַ שיף אין מיטען ים.

ניו-יאָרק. (י.ט.א.) ווען דער דאַמפער ,,מאַדזשעסטיק" איז אָנגעקומען קיין ניו-יאָרק האָט דער קאַפּיטאַן פון דער שיף מיטגעטיילט די אימיגראַציע-בעאַמטע, אַז דער 65-יעהריגער סעמועל פראַנק, וועלכער איז געווען אַנ'ערשטער קלאַס פּאַסאַזשיר, איז פערשוואונדען געוואָרען פון דער שיף, בעת די שיף האָט זיך געפונען נישט ווייט פון אַמעריקאַנער ברעג. סעמועל פראַנק איז געווען אַ צוריקגעצויגענער סוחר און האָט זיך אויף דער ,,מאַדזשעסטיק" אומגעקעהרט פון אַ לוסט-רייזע אין אייראָפּאַ, וואָס ער האָט געמאַכט צוזאַמען מיט זיין פרוי, צוויי טעכטער און אַנ'איידעם.

ווי פרוי פראַנק דערצעהלט, האָט איהר מאַן פערלאָזען די קאַבינע זעקס אַ זייגער אין דער-פריה און איהר געזאָגט, אַז ער געהט מאַכען אַ שפּאַציר אויפ'ן דעק פאַר'ן פרישטיק און פון זינט דעמאָלס האָט מען איהם מעהר נישט געזעהן. אַרום אַכט אַ זייגער, ווען זיין פאַמיליע איז אַריין אין דעם עסזאַל צום פרישטיק, האָט מען זיך גע-כאַפּט, אַז דער אַלטער פעהלט און, מען האָט איהם גענומען זוכען. נישט געפינענדיג איהם האָט מען מודיע געווען דער קאַפּיטאַן, וועלכער האָט דורכ'ן טעלעפאָן אָנגעפרעגט אין אַלע אָפּטיילונגען פון דער שיף, אָבער קיינער האָט איהם אין ערגעץ נישט געזעהן.

בעת ה' פראַנק איז אַרויס אויפ'ן דעק איז נאָך געווען האַלב פינסטער. דער ים איז געווען רוהיג. די שיף-בעאַמטע גלויבען דעריבער, אַז דער אַלטער פראַנק איז אַריינגעפאַלען אין ים אַריין. די פאַמיליע קאָן אָבער נישט געפינען קיין סיבה, וואָס זאָל איהם האָבען געטריבען צו זעלבסטמאָרד.

ה' פראַנק איז געווען אַנ'אָנגעזעהענער יודישער כלל-טוער.

אונטערגעצונדען אַ יודישע שוהל.

פערברענט געוואָרען 5 ספרי-תורות.

קעשענעוו. (י.ט.א.) אין שטעטעל טשיט-מעלע טוזמאַילער קרייז האָבען כוליגאַנעס פון דער אַכט אויפ'ן 8 טען אָקטאָבער אונטערגעצונדען דעם ארון-קודש פון דער שטאָטישער שוהל. פינף ספרי-תורות זענען פערברענט געוואָרען אויף אַש און די הזיקות דערגרייכען אַ מיליאָן לעי.

דער רב הכולל צירעלסאָן האָט טעלעגראַפיש פּראָטעסטירט נעגען די געוואַלדטאַטען פאַר'ן אי-נערן-מיניסטער און געפאָדערט, אַז עס זאָלען אָנגענומען ווערען מיטלען נעגען די פערברעכער. די יודישע פּרעסע שטעמפּעלט דעם דאָזיגען ווייל דען טהאַט און פאָדערט אַ גענויע אויספאָרשונג. דער רב-הכולל פון אַלט רומעניען ד"ר נעמיראָווער און דער פּרעזידענט פון'ם פערבאַנד פון די אַלט-רומענישע יודען, דעפ. ד"ר פילדערמאַן האָבען אונטערגענומען די נויטיגע שריט אין בוקאַרעשט, אַז די שולדיגע זאָלען בעשטראָפט ווערען.

Dr. med. St. Heinrich
POMORSKA 10, TEL. 47-67
ספעצ. פון אינערליכע און קינדער-קראַנקהייטען
בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-לאַמפּען-שטראַהלען
צוריקגעקעהרט
נעהמט אָן פון 1-3 נאָכמ. און פון 5-7 אָוונד.

אַנ'אָנגריף אויף יודען

אין צוזאַמענהאַנג מיט די וואַהלען צום שווייצארישען פּאַרלאַמענט.

צוריך. (יט"א). שטימען פאַר סאָציאַליסטען בעדייט ברענגען דאָס לאַנד אונטער דער ,,גייסטיגער פיהרונג פון די רוסישע רעוואָלוציאָנערען און די יודען" — אַזוי שרייבט אַ פלוגשריפט, וועלכע איז אַרויסגעגעבען געוואָרען אין צוריך אין צוזאַמענהאַנג מיט די פאָרשטעהענדע וואַהלען צום שווייצארישען פּאַרלאַמענט. די פלוגשריפט הייסט ,,צי וועט די סאָציאַל-דעמאָקראַטיע רעגירען די שווייץ". אין דער פלוגשריפט ווערט גערעדט וועגען ,,געהיימע כונות" פון די יודען, וועלכע שטיצען איבעראַל די סאָציאַליסטען. די שריפט שטאַמט פון בירגערליכען לאַגער.

בלוטיגער געשלעג

אין שאַרלערואַצווישען ציוניסטען-סאָציאַליסטען און יודישע קאָמוניסטען.

שאַרלערואַ. (יט"אַ). די היגע ציוניסטען-סאָציאַליסטען אָרגאַניזאַציע האָט איינגעאָרדנעט אַ מיטינג, וואו עס האָט גערעדט דעפ. לואי פּיערד וועגען ארץ ישראל. צום מיטינג איז געקומען אַ גרעסערע צאָהל יודישע קאָמוניסטען, וועלכע האָבען געפּרובט שטערען. עס איז ענטשטאַנען אַ געשלעג, בעת וועלכען איין פּערזאָן איז פערוואונדעט געוואָרען. אַ דאַנק דער אַריינמישונג פון דער פּאָליציי האָט עס זיך איינגעגעבען פונאַנדערצוטרייבען די צוויי קעמפענדע צדדים.

Dr. Szyfman
צוריקגעקעהרט
און נעהמט ווייטער אָן.

פאלקסבלאט # דאס לאדזשער לעבען # פאלקסבלאט

17 מיטוואך ג׳ תרפ״ט תשרי
אקטאבער
זון-אויפגאנג 6.04
זון-אונטערגאנג 4.43

טראגעדיע פון א יודישער אלמנה

שרייבט פון משוגעים=הויז א בריף, אז זי איז געזונד. נאר מען האט איהר פערפיהרט איז א משוגעים=שפיטאל, כדי צו קאנען צונעהמען ביי איהר די וואוינונג אין לאדז.

צי האט מען ווירקליך א געזונדע פרוי פערשפארט אלס משוגע׳נע?

געשעהען ביי אונז אין שטאט געזעלשאפטלי-כע אפערעס, וועלכע גרעניצען מיט קרימינעלע פערברעכענס און קיינער רעאגירט נישט. דערויף און דאס פערברעכען געהט אדורך אונבעשטראפט. מיר קענען איצט דערצעהלען וועגען א מערקוויר-דיגע געשיכטע, וואס האט פאסירט ביי אונז לאדז און וואס האט נישט איהר גלייכען אין דער כראָ-ניק פון אונזער שטאט.

זייט א געוויסער צייט האבען אונז אנגעהויבען צו אלארמירען כלל-טוער פון שערעדו און ווארטא, אז אין משוגעים-שפיטאל אין ווארטא (ד׳ווארט) געפינט זיך א לאדזער פרוי פון קרוב 60 יאהר מיט׳ן נאמען סאלאמעא זאקס, וועלכע איז פול-שטענדיג געזונד און עפיס דורך א מאדנע צופאל איז אריינגעפאלען אין דארטיגען משוגעים-הויז, מיר ווערען דורך די דאזיגע כלל טוער געבעטען צו אינטערוועניר׳ן אין דעם ענין און זיך בעמי-הען, אז די פרוי זאקס זאל ארויסגענומען ווערען פון משוגעים-הויז, וואו ס׳שטעהט איהר פאר ווירק-ליך צו פערלירען דעם זינען.

מיר האבען זיך מיט דעם ענין פעראינטערע-סירט און זיך דערוואוסט וועגען א מערקווירדיגער געשיכטע, וועלכע מיר גיבען איבער אונזערע לעזער.

אין יאהר 1910 האט אין לאדז געלעבט

א וואהלטעטיגע פרוי

גינזבערג, דאס איז געווען פון די פרויען, וועלכע האבען זיך זייער גאנץ לעבען פערנומען מיט פילאנטראפיע און מיט העלפען י דישע ארימעלייט. האט די דאזיגע פרוי פערמאגט א פראכטפול הויז אויף פאמארסקא 105. פרוי גינזבורג האט געוואלט דאס הויז אוועקגעבען אויף א דבר-טוב אין האט באמת אויסגעטראכט עפעס אזעלכעס, יואס קען אימפאנירען. זי האט בעשלאסען דאס הויז אוועק-צוגעבען אויף

בחנמ׳דיגע וואוינונגען פאר ארימע אלמנות,

האבען זיך טאקע אנגעהויבען דארט אריינצוציהען ארימע פערוואגלטע אלמנות, וועלכע האבען גישט געהאט קיין וואוינונגען און אזוי ארום בעקומען א דאך איבער׳ן קאפ פאר זיי מיט זייערע יתומים-קינדער. צווישען אנדערע פרויען האט זיך אהין אריינגעצויגען א פרוי, אנ׳אלמנה, סאלאמעא זאקס, וועלכע האט נישט געהאט קיין קינדער און קיין שום קרוב. די פרוי האט דארט פערנומען 2 צימער אויפ׳ן צווייטען שטאק. האט די פרוי גינזבורג בעקומען די ברכות פון אלע איינוואוינערינס פונ׳ם הויז. אזוי-לאנג ווי די פרוי גינזבורג האט געלעבט האט זי זיך שטארק אינטערעסירט מיט דעם הויז. אליין געקומען אהין, געמאכט רעמאנטען, און געזעהען, אז די אלמנות זאל זיך לעבען גוט.

איז אבער פרוי גינזבורג געשטארבען, האבען דאס הויז איבערגענומען

די יורשים,

וועלכע ס׳איז שוין נישט אזוי, שטארק אנגעגאנ-גען דער גורל פון די ארימע אלמנות. זיי האבען דאס הויז פערנאכלעסיגט. דער דאך איז צוריסען געווארען, די פאדלאגעס צושאנדען און קיין רעמאנטען האבען זיי נישט געוואלט אדורכפיהרען.

אין א געוויסער צייט האבען די יורשים אינ-גאנצען פערגעסען אן דער צואה פון זייער מאמען, אז דאס הויז זאל שטענדיג זיין אין דיספאזיציע פאר די ארימע יודישע אלמנות (פרוי גינזבורג האט אפילו איבערגעלאזען א געוויסע סומע געלד אויסצוהאלטען די אלמנות) און האבען געקלערט עצות, ווי אזוי פטור צו ווערען פון די „שלעפערס" און דאס הויז פערנוצען אויף „נוצליכערע" צוועקען. די יורשים פון פרוי גינזבורג האבען אזוי לאנג געטראכט ביז זיי האבען אויסגעטראכט.

אין יאהר 1923 ווען די וואוינונגס-נויט איז געווען אונגעהויער גרויס, האבען די יורשים פון פרוי גינזבורג געמאלדען די לאקאטארקעס אלמנות פון הויז אויף פאמארסקא 105, אז דאס הויז איז פערקויפט געווארען אויף א גימנאזיע, און אז זיי מוזען זיך פון דארט ארויסציהען. אין אמת׳ן אבער איז דאס הויז נישט פערקויפט געווארען, נאר מ׳האט זיך געשאפען א קאמיטעט פון גאנצע און האלבע משומדים, יודען פון משה רבנו׳ס גלויבען

וועלכע האבען געגרינדעט דאס „גימנאזיום כפאלעטשני". צו דעם צוועק האבען די פרוי גינזבורגס יורשים אוועקגעגעבען דאס הויז אויף פאמארסקא 105.

צוו שען די אלמ נת איז געווארען א גרויסע מהומה.

וואו גוועלען זיי זיך אהינטון מיט זייערע קינ-דער. קיין ירות איז בכלל נישט געווען צו בע-קומען אין לאדז, ווער שמועסט נאך פאר אנ׳ארי-מע פרוי אנ׳אלמנה. האט מען אנגעהויבען אינטער-וועניר׳ן ביי די יורשים, דערמאהנט זיי דעם כבוד פון זייער מוטער, אבער אומזיסט.

— „ניע כצעמי וויענצעי, טיך לאפסערדאקוב!"
— איז געווען דער ענטפער.

די פרויען האבען זיך אבער נישט געוואלט ריהרען פון ארט, און באמת, וואוהין האבען זיי געזאלט געהען. האט זיך אנגעהויבען

א סדרה שיקאנעס

און פייניגונגען פון די ארימע פרויען. 5 א זייגער פארנאכט האט מען שוין געשלאסען דאס טויער און קיינעם נישט אריינגעלאזען און נישט ארויס-געלאזען. גאנצע טעג האבען זיך אויפ׳ן הויף און אויף די טרעפען ארומגעדרעהט

בייזע הינט

וועלכע האבען געביסען און צוריסען די מלבושים פון די פערביי געהער, קיין וועש-בוידעם האט קיי-נער נישט בעקומען און בכלל האט מען די לאָ-קאטארען אנגעטון אזעלכע צרות, אז ס׳איז פשוט אונמעגליך צו בעשרייבען. פיל פון די אונבעהאָל-פענע פרויען האבען בעקומען מורא פאר זייער לעבען און אנגעהויבען צו אונטערהאנדלען מיט דעם גימנאזיע קאמיטעט וועגען א פערגיטיגונג, פרי זיי זאלען זיך ארויסציהען פון זייערע וואוי-נונגען. דער קאמיטעט האט דעמאלס די פרויען געגעבען צו עטליכע הונדערט זלאטיס און פטור געווארען פון די שלעפערס. די פרויען האבען נעביך זיך אריינגעצויגען אין בוידעם-שטיבלעך און קעלערס און 3 פון זיי זענען קורץ דערויף געשטארבען.

דא הויבט זיך אן די אייגענטליכע געשיכטע. ווי מיר האבען שוין אנגעוויזען האט אין דעם זעלבען הויז געוואוינט אויך

די אלמנה סאלאמע זאקס,

די פרוי האט זיך בעשעפטיגט מיט פערקויפען אין די לאדזער געשעפטען שרייב-מאטעריאלען, די נייע בעלי-בתים פונ׳ם הויז האבען שטארק שי-קאנירט די פרוי זאקס, פערלאנגענדיג, אז זי זאל זיך אויך ארויסציהען פונ׳ם הויז, די פרוי זאקס, וועלכע האט אין דעם הויז שוין געוואוינט 20 יאהר, און זעהענדיג דעם תכלית וואס ס׳איז גע-ווארען מיט די איבעריגע פרויען-אלמנות, האט בשום אופן און פאר קיין געלד זיך נישט געוואלט ארויסציהען.

דערווייל האט דער גימנאזיע קאמיטעט רע-מאנטירט דאס הויז, אנגעהויבען פערשרייבען שי-לער און מאכען געשעפט פון דער שולע.

די פרוי זאקס, וועלכע האט געוואוינט אויפ׳ן צווייטען שטאק אין סאמע מיטען פון די קלאסען, איז געווען ווי א ביין אין האלז פאר דעם דירעק-טאר און שול-קאמיטעט, מ׳האט געזוכט אלע מיט-לען, ווי אזוי די פרוי זאקס פטור צו ווערען, אבער די פרוי האט בשום אופן פון דעם בנין נישט געוואלט זיך ארויסציהען.

פלוצלונג איז געשעהען עפיס שרעקליכעס אין א שעהנעם פריהמארגען אין חודש יוני פון היינטיגען יאהר איז פאר׳ן הויז פון פאמארסקא 105 פערפאהרען

די קארעטקע פון „לינת הצדק",

צוויי קריסטען האבען אראפגעטראגען די פרוי זאקס אין דער קארעטקע און די קארעטע איז שנעל אוועקגעפאהרען.

די שכנים פון די ארומיגע הייזער האבען נישט געוואוסט, וואס דא איז פארגעקומען, ווייל זיי האבען געוואוסט, אז די פרוי זאקס איז פריש און געזונד און ע׳שט מיט א טאג פריהער האבען זיי מיט איהר גערעדט. עטליכע שכנים פון פא-מארסקא 92 זענען אוועק אין לינת הצדק, כדי

זיך צו דערוויסען, וואוהין מ׳האט דאס אוועקגע-פיהרט די פרוי זאקס, אין „לינת הצדק" האט מען די שכנים ערקלערט, אז אין קאנצעלארי׳ע פון „לינת הצדק" איז געקומען דער סעקרעטאר פון „גימנאזיע ספאלעטשנע" ה׳ ר. און מיטגעברענגט מיט זיך די פאפירען פון לאדזער מאגיסטראט, אז א געוויסע פרוי זאקס פון פאמארסקא 105

איז משוגע

און איז קוואליפיצירט געווארען דורך א דאקטאר אין משוגעים שפיטאל קיין ווארשא, ה׳ ר. האט דעריבער בעצאהלט פאר׳ן אויטא פון „לינת-הצדק", וועלכע זאל די משוגענע איבערפיהרען קיין ווארשא.

„לינת הצדק", וועלכע דינט אייגענטליך צו אזעלכע צוועקען, האט דערויף איינגעוויליגט און די קארעטע האט צוגענומען פון פאמארסקא 105 די פרוי זאקס און זי אוועקגעפיהרט קיין ווארשא. דערביי איז די מיטגלידער פון „לינת הצדק" אויפ-פאלענד געווען, וואס מ׳האט זיי נישט ערלויבט אראפצופיהרען די קראנקע אין דער קארעטע אריין, נאר דאס האבען געטון 2 געדונגענע קריסטען.

אויפ׳ן וועג קיין ווארשא האט

פרוי זאקס געוויינט

מיט ביטערע טרעהרען און געוואלט וויסען וואו-אהין מ׳פיהרט זי.

די שכנים זענען געבליבען פערוואונדערט פון דער גאנצער געשיכטע, נאר האבען דערצו גארנישט געקענט טון. זיי האבען נאר מיטגעטיילט דער פאליציי, אז די וואוינונג פון פרוי זאקס איז געבליבען לעדיג און די פאליציי האט פער׳חתמ׳עט דעם לאקאל.

דערווייל האט מען זיך אין שפיטאל ארומ-געזעהען,

אז פרוי זאקס איז נישט פון די „וואזשנע" משוגעים

און געלאזט ארומדרעהען פראנק און פריי איבער׳ן שפיטאל-שטח.

איינער פון די אנגעזעהענע כלל-טוער אין ווארשא, וועלכער בעזוכט אפט דאס משוגעים-הויז, האט זיך אויך איבערצייגט, אז די פרוי זאקס איז נישט משוגע און האט אנגעהויבען צו אלאר-מירען לאדז, כדי זיך צו דערוויסען, ווי אזוי די פרוי זאקס נעהמט זיך קיין ווארשא.

בינו-לבינו האט אויך די

פרוי זאקס געשריבען א בריף אין לאדזער „לינת הצדק",

וואו זי דערצעהלט, אז זי איז פריש און געזונד, און אז דער דירעקטאר און סעקרעטאר פון דער גימנאזיע האבען זי

ספעציעל אריינגעפאקט אין משוגעים=שפיטאל, כדי זיי זאלען פון איהר פטור ווערען און בעקומען צוריק די וואוינונג.

די פרוי זאקס בעט אויך וועגען דער גאנצער גע-שיכטע מיטצוטיילען איהרס א קרוב אנ׳אנגעזעהע-נעם לאדזער אדוואקאט.

די געוועזענע שכנים פון פרוי זאקס אויף פאמארסקא גאס האבען תיכף וועגען דעם מיטגע-טיילט דער פרוי זאקס׳עס א ברודער און א שוועס-טער, וועלכע האבען זיך געזאלט געפינען אין ווארשא, ליידער שטעלט זיך ארויס, אז זיי זענען שוין ביידע געשטארבען און קיינער האט זיך נישט אנגענומען די קריוודע פון דער ארימער אומגליק-ליכער פרוי.

פרעגען מיר איצט: 1) ווער וועט זיך אונ-טערנעהמען אויסצופארשען די גאנצע געשיכטע?

2) ווי אזוי קומט עס, אז ס׳זאל אויף אזא אומדערהערטען אופן פערשוועכט ווערען די צואה פון דער וואוילטעטיגער פרוי גינזבערג. און 3) צי איז מעגליך, אז ביי אונז אין שטאדט זאל זיין אבגעטין געווארען אזא מעשה נב״ה?

די געשיכטע טאר נישט פערשוויגען ווערען!

Dr. med. STUPEL
.12 Szkolna 12.
ספעציאליסט פאר הויט-, האר און ווענערישע קראנקהייטען, מיזנע - שהקבע, לישיי און רעק, רענטגען-שטראהלען און קוואַרץ לאמפע, עלעקטראטעראפיע.
נעהמט אן פון 6 ביז 9 אין אווענט.

קאנטראל-פערזאמלונגען פאר רעזערוויסטען.

(2) היינט דארפען זיך שטעלען אויף לעשנא 9, די רעזערוויסטען פון 1888 י. וואס וואוינען אויפ׳ן שטח פון 1-טען קאמיסאריאט און זייערע פא-מיליען-נעמען הויבען זיך אן אויף
P, R, S, T, U, W, Z, Ż.

אויף נאווא-צעגעלניאנא 51, דארפען זיך מעלדען די רעזערוויסטען פון 1900 י., וואס וואוינען אין 7-טען פאליציי-קאמיסאריאט מיט די פא-מיליען-נעמען אויף
P, R, S, T, U, W, Z, Ż.

מארגען, דאנערשטאג דארפען זיך שטעלען אין דער קאמיסיע נומער 1 (לעשנא 9) די רעזער-וויסטען פון יאהרגאנג 1888 פון 10-טען און 4-טען קאמיסאריאטען, וואס זייערע פאמיליען-נעמען הויבען זיך אן אויף די ליטערע:
A, B, C, D, E, F, G, H.

אין דער קאמיסיע נומער 2 (נ. צעגעלניאנא 51) — די רעזערוויסטען פון יאהרגאנג 1900, וואס וואוינען אויפ׳ן שטח פון 4-טען קאמיסאריאט און וואס זייערע פאמיליען-נעמען הויבען זיך אן אויף די ליטערעס:
A, B, C, D, E, F, G, H.

רעגיסטראציע פון יאהרגאנג 1908.

היינט דארפען זיך רעגיסטרירען אלע געבוי-רענע אין 1908 י. וועלכע וואוינען אין 4. פא-ליציי-קאמיסאריאט און זייערע פאמיליען-נעמען הויבען זיך אן מיט די בוכשטאבען:
A. B. C. D. E. F. G.
מארגען – פון 4 קאמיסאריאט
H, Ch, I, J, K, L, Ł.

די רעגיסטראציע קומט פאר אין לאקאל פון מיליטערישע פאליצייאישע ביורא ביים מאגיסטראט (פיעטרקאווער 212) און קומט פאר פון 8.15 ביז 1 א זייגער בייטאג.

ביים רעגיסטרירען זיך דארף מען מיטברענגען א פאס מיט א פאטאגראפיע, אדער אנ׳אנדער דא-קומענט וואס בעשטעטיגט די אידענטישקייט פון דער פערזאן. פאר נישט מעלדען זיך צו דער רע-גיסטראציע דראהט א שטראף.

פערזאנען מיט „קארטא-פאביטו" דארפען זיך אויך רעגיסטרירען.

מעטאל-ארבייטער פאדערן 20 פראצענט הוספה.

(2) נעכטען איז פארגעקומען א געמיינזאמע קאנפערענץ צווישען די ארבייטער און די אונטער-נעהמער אין דער מעטאל-בראנזשע, די ארבייטער האבען ארויסגעשטעלט א הוספה-פאדערונג פון 20 פראצענט, ווען די אונטערנעהמער האבען די פאדערונג אפגעווארפען האבען די ארבייטער אפ-געהאלטען א קאנפערענץ אין דער קרייז-קאמיסיע פון די פראפעסיאנעלע פעראיינען. די פערזאמלונג האט בעשלאסען דעם איצטיגען פראטעסט-שטרייק, וואס קומט פאר כדי צו שטיצען די טעקסטיל-ארבייטער, פערוואנדלען אין א לוין-שטרייק.

אנגעשטעלטע אויף די צופאהר-טראמוואיען בעקומען א הוספה.

(ב) די אנגעשטעלטע פון די צופאהר-טראמ-וואיען האבען ארויסגעשטעלט הוספה-פאדערונגען און האבען זיך געקליבען פערשטרייקען. נעכטען האט די דירעקציע זיי מיטגעטיילט, אז זיי בע-קומען די זעלבע הוספה, וואס די טראמוואי-אר-בייטער אין לאדז – 6 פראצ. די צופאהר טראמ-וואיען וועלען דערוויל נישט פערשטרייקען.

Dr. med. B. ROBINZON
אינערליכע און קינדער=קראנקהייטען.
וואוינט יעצט
פיעטריקאווער 10, טעלעפאן 31-86.
נעהמט אן פון 8—9½ פריה און ½3—4½ נאכמ

פון קאמיסיע פאַר'ן בית הרב מייזעל זצ"ל.

(—) שבת-צונאַכט איז אין דער קהלה פאָרגעקומען אַ זיצונג פון דער קאָמיסיע פאַר'ן בית הרב מייזעל זצ"ל, אויף דער זיצונג זענען אַנוועזענד געווען פרעזעס מינצבערג און די דאָזאָרעס שוויצלאָווסקי און אַדוו. ווייצמאַן. אין נאָמען פון דער פאַמיליע פון הרב מייזעל איז אַנוועזענד געווען דער ברודער פון הרב ר' לייזער איטשע מייזעל, וועלכער האָט פאָרגעשטעלט בריף און דאָקומענטען, וועלכע דאַרפען בעשטעטיגען אַז דער סכום פון 30,000 רובעל וואָס קומט דער פאַמיליע פון דער קהלה איז ביז איצט נישט אויבגעצאָהלט געוואָרען. די קאָמיסיע האָט בעשלאָסען אַלס עדות אַרויסצורופען די ה"ה: דאָזאָר ג. ניימאַן, טרונק, קראַסוסקי, זעלכאַנאָוויטש און הנך דאַבראַניצקי.

די עדות זענען אַרויסגערופען געוואָרען אויף זונטאָג פאַרמיטאָג, זיי זענען אַלע אויסגעהערט געוואָרען און נאָכדעם ווי זייערע ערקלערונגען זענען פראָטאַקאָלירט געוואָרען איז בעשלאָסען געוואָרען נאָך אויסצוהערען דעם געוועזענעם דאָזאָר לאַנדער און ה' לויטויער, אויף וועלכע די עדות האָבען זיך פעררופען.

פאָלקס-אוניווערזיטעט ביי דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע

שבת נאָכמיטאָג איז אין לאָקאַל פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע ביי אַ פול געפאַקטען זאַל פאָרגעקומען די עישטע פאָרלעזונג פון פאָלקס-אוניווערזיטעט. געעפענט די פערזאַמלונג האָט ה' ש. לצוו. דאַן האָט רעפערירט אין דער העברעאישער שפראַך ה' ד"ר י. פרענקעל אויף ד. ט.: „משה מענדעלזאָהן, צו זיין 200-טען געבורטס-יאָהר". דער פרעלעגענט האָט כאַראַקטעריזירט די פערזענליכקייט פון משה מענדעלזאָהן, זיין שאַפען, זיין פילאָזאָפישע שיטה און די בעציהונג צו איהם פון די שפעטערע דורות. ה' ד"ר פרענקעל פיהרט אויס, אַז משה מענדעלזאָהן בלייבט דאָך פאַר דער געשיכטע די גרויסע יודישע פערזענליכקייט און אַז די בעציהונג צו איהם איז געווען נישט קיין גערעכטע.

אין אָוועגד איז פאָרגעקומען אַ פאָרלעזונג אין „בני-ציון" אויף רזגאָווסקא גאַס. געעפענט די פערזאַמלונג האָט ה' ש. ז. ראַבינאָוויטש, דערויף האָט רעפערירט וועגען ציוניסטישע פראָבלעמען ה' משה לימאַן.

מאָרגען, דינסטאָג, 8 אָוועגר, קומט פאָר אין לאָקאַל פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע די ערשטע פון ציקל פאָרלעזונגען איבער פאַלעסטינאָגראַפיע. רעפערירען וועט דער בעקאַנטער יודישער געלעהרטער ד"ר א. ש. קאַמיענעצקי. דער אריינגאַנג איז פריי.

אָ מארד.

(2) צווישען צוויי העלדען פון דער אונטערוועלט, דעם 32-יאָהריגען קאַראַל קעלער (יאַסנא 1) און 33 יאָהריגען אַרטור פיק (טרעלענבערג 9) זענען שוין פון לאַנג פאָרגעקומען צוזאַמענשטויסען לעצטענס זענען זיי אָבער געוואָרען נאָך שאַרפער צוליב אַ מיידעל, וועלכע איז זיי ביידע געווען נעפעלען, מאָנטאָג ביינאַכט האָבען זיך די צוויי קאָנקורענטען צוזאַמענגעטראָפען אויף רוג זגערזשער און בייער און צווישען זיי איז ענטשטאַנען אַ געשלעג.

אין דער פינסטער האָבען ביידע אַרויסגעכאַפט מעסערס און ווען ס'זענען זיך צוזאַמענגעלאָפען פערבייגעהער, זענען זיי ביידע געלעגען אין אַ קאַלוזשע בלוט.

די פאָגאָטאָוויע האָט קעלערן אָפגעפיהרט אין שפיטאָל, ס'האָט זיך אַרויסגעשטעלט, אַז ביי איהם איז דורכגעלעכערט די רעכטע לונג, אין 2 שעה אַרום איז ער געשטאָרבען. פיק וועלכער איז לייכט פערוואונדעט געוואָרען, איז אַרעסטירט.

קאָנצערט פון אַנאַ לאַכאָווסקאַ.

דאָנערשטאָג טרעט אויף אין „פילהאַרמאָניע" מיט אַ קאָנצערט די וועלט - בעריהמטע זינגעיין און הערליכע „קארמען" פרוי אַנאַ לאַכאָווסקאַ. אַנאַ לאַכאָווסקאַ, וועלכע פערמאָגט אַ פראַכטפולע לירישע שטימע בעציבערט מיט איהר געזאַנג די בעסטע קונסט מפונקים און איהרע קאָנצערטען געהען אומעטום אַדורך מיט אַ שטורמישען ערפאָלג. אין לאָדז וועט פרוי לאַכאָווסקאַ אויספיהרען די שענסטע פערל פון שובערט, שומאַן, שאָפען, גלאַזינאָוו, גרעטשאַנינאָוו א. אַ.

דער קאָנצערט פון פרוי לאַכאָווסקאַ ווערט ערוואַרט מיט גרויס אינטערעס און ער וועט זיכער [illegible]

קליינינקייטען.

וויפיל קאָסט אַ ברויט?..

אַ פנים, אַז די מלאכים אין הימעל טוען ריכטיג פערקעהרט ווי די מענשען אויף דער ערד. ווען די מענשען שטרייקען נישט, שטרייקען זיי יאָ, און ווען די מענשען שטרייקען, דאַן אַרבייטען זיי.

אָט למשל וועלען מיר נעהמען פורה'ן דעם שר של שכחה, איז ווען מענשען האָבען געאַרבייט האָט ער געשטרייקט, — ער האָט זיך פאַר די אויגען נישט געוויזען, און איצט אַז ס'איז אַ שטרייק, מענשען אַרבייטען נישט, האָט ער זיך גענומען צו די כלים.

ווען עס האָט זיך אָנגעהויבען פערשטאַרקט די קלאַנגען, אַז עס וועט זיין אַן אַלגעמיינער שטרייק, בין איך, ווי די מאָדע איז אין אַזעלכע מאָמענטען געלאָפען קויפען אַ ברויט. מ'האָט מיר בכבוד גדול ביים בעקער געגעבען אַ ברויט נאָר אַז ס'איז געקומען צום בעצאָהלען, הער איך ווי דאָס מיידעל, וואָס האָט מיר געגעבען דאָס ברויט פרעגט;

— „מאַמעניו, וויפיל קאָסט אַ ברויט? פורה דער מלאך, וואָס איז דער ממונה אויף פערגעסונגען, האָט זיך שוין אַריינגעכאַפט ביים בעקער און ער האָט זיי געמאַכט פערגעסען דעם ריכטיגען פרייז פון ברויט, אַז איך בין צוריק געגאַנגען מיט גרויס שמחה, אַז אך האָב געקראָגען אַ ברויט האָט מיר אַלץ געקלאַפט אין קאָפ ווי דאָס מיידעל האָט געפרעגט:

— מאַמעניו, וויפיל קאָסט אַ ברויט?..

שאַ.

—:o:—

קאָמיטעט צו פערשפרייטען דעם לעקסיקאָן פון יודישען טעאַטער אין פוילען.

לויט דער איניציאַטיוו פון דער פערוואַלטונג פון יודישען אַרטיסטען-פעראיין אין פוילען איז געגרינדעט געוואָרען אַ קאָמיטעט פון די הערן יצחק גאָזשיק, דוד לעדערמאַן און זישע קאַץ, וועלכע זאָלען אָנפיהרען מיט דער אַרבייט פון „לעקסיקאָן פון יודישען-טעאַטער" אין פוילען און אויך אין די ערטער מחוץ פוילען אויף וועלכע דער אַרטיסטען פעראיין פערשפרייט זיין השפעה.

דער קאָמיטעט האָט די טעג צונויפגערופען אַ בעראַטונג פון אַלע אַרטיסטען וואָס זענען געווען אין וואַרשע, כדי צו בעקענען זיי מיט אַלע ענינים און פראַגען, וואָס האָבען אַ שייכות צום „לעקסיקאָן פון יודישען טעאַטער".

אין דער בעראַטונג האָט אויך אַנטייל גענומען דער ה' זלמן זילבערצווייג, רעדאַקטאָר פון'ם „לעקסיקאָן פון יודישען טעאַטער", וועלכער האָט בעקענט די אַנוועזענדע מיט די הכנות, וועלכע ווערען געמאַכט, כדי דער „לעקסיקאָן" זאָל וואָס גיכער קאָנען דערשיינען

דער „לעקסיקאָן" ווערט אַרויסגעגעבען אין אַמעריקע, דורכ'ן דאָרטיגען יודישען אַקטיאָרען-פעראיין, און מיט דער מיטהילף פון יודישען אַרטיסטען פעראיין אין פוילען. דאָס וועט זיין גאָר אַ גרויס ווערק וואָס וועט האַלטען 1600 זייטען. אינ'ם „לעקסיקאָן" וועלען אַריינגעהן די ביאָגראַפיעס און בילדער פון אַלע יודישע אַקטיאָרען צייט דער ענטשטעהונג פון יודישען טעאַטער, אין דער צאָהל פון 1600. דאָס אַרויסגעבען פון „לעקסיקאָן„ איז בערעכנעט אויף 14,000 דאָלאַר און אין שייכות דערמיט מוז געשאַפען ווערען אַ גרויסע צאָהל אַבאָנענטען.

ווייטער גיט איבער ה' זילבערצווייג, אַז אין רומעניען פון וואַנען ער קומט צו פאָהרען האָט דער „לעקסיקאָן" אַרויסגערופען אַ גרויסען אינטערעס. ס'האָבען זיך פערשריבען פיל אַבאָנענטען זאָגאַר נישט-אַקטיאָרען, און רופט אַלע אַקטיאָרען זיי זאָלען זיך פערשרייבען ווי אַבאָנענטען און ווערבירען אַבאָנענטען צווישען זייערע פריינד און בעקאַנטע.

די פערזאַמעלטע האָבען זיך זעהר וואַרעם אָפגערופען אויף די ווערטער פון חבר זילבערצווייג, זיי האָבען זיך אַלע גלייך פערשריבען ווי אַבאָנענטען איינצאָהלענדיג די ערשטע ראַטע און מיט'ן בעשלוס צו שאַפען אַ וואָס גרעסערע צאָהל אַבאָנענטען פאַר'ן „לעקסיקאָן" איז די בעראַטונג געוואָרען געשלאָסען.

Dr. med. I. WAJNBERG
CEGIELNIANA 47, tel. 26-02
אינערליכע קראַנקהייטען. ספעציעל פאַר לונגען-און האַרץ-קראַנקהייטען, בעשטראַהלונגען און קינסטליכע בערג-זון. אין דערהיים פון 3—5 נאָכמיטאָג.

צו דער עפענטליכקייט.

די אנגענומענע טעראָר-אַקציע ביי דעם פראָפעסיאָנעלען פליישער-אַרבייטער-פעראיין אין לאָדז, בושעזשינער 5.

אַזוי ווי עס איז בעשטימט געוואָרען אויף דער אַלגעמיינער פערזאַמלונג, וואָס איז פאָרגעקומען דאָנערשטאָג דעם 11 ה. מ., אַז די אַרויסגעשטעלטע פאָדערונגען פון 25 פראָצענט הוספה פון פוילישען אַרבייטער פעראיין זאָל בעטראַכט ווערען אויף אַ ספעציעלע קאָמיסיע פון ביידע פעראיינען, אויף מיטוואָך דעם 17 ה. מ. האָבען זיי געצליך אונזער פאָרשלאָג אָבגעוואָרפען און גלייכצייטיג האָבען זיי אָנגענומען טעראָר-מיטלען נעגען אונז. און באַלד זונטאָג האָבען זיי אונז געשטערט דעם איינקויף פון בהמות אויף דעם פיה-מאַרק. און מאָנטאָג אין דער פריה האָבען זיי דעם יעהרליכען אַרבייטער ביי דעם הערן אברהם אייזיק משה מיראָוויץ, וועלכער וואוינט מיצקעוויטשא 8 אַזוי צו שלאָגען אַז דער אַרבייטער געפינט זיך אין זעהר אַ שווערען צושטאַנד נאָך דעם האָבען זיי געטראָפען דעם זוהן פון אונזער פרעזעס יחיאל ראָזענזאָהן ביי דעם געלד איינקאַסירען האָבען זיי איהם אויך פערוואונדעט אין קאָפ, נישט אָבשטעלענדיג זיך אויף די אַלע מיאוסע טאַטען, וואָס זיי האָבען שוין געמאַכט ווענען זיי נאָך דינסטאָג אין דער פריה אַרויסגעקומען אין באַלוטער שחט-הויז אַ גרופע פון דעם פראָפ. אַרבייטער-פליישער-פעראיין מיט זייערע פאָרשטעהער אין דער שפיץ און האָבען זיך געוואָלט אַריינרייסען אין שחט-הויז און שטערען די אַרבייט, אַזוי ווי דער פרעזעס שמואל ראָזענזאָהן אברהם אייזעק ווי אויך יעקל לעזיקאָוויטש זענען אָנגעקומען זענען די אַרבייטער אויף זיי אָנגעפאַלען מיט אייזערנע שלעגערס ווי אויך מיט שטעקענס און אַלע דריי זענען פון די אַרבייטער געוואָרען שווער פערוואונדעט אַלס פראָטעסט אויף דער מאָט פון די אַרבייטער האָבען די קצבים שעכטער באַלד אַרויסגעפיהרט די בהמות פון דעם שחט-הויז און עס איז נישט געוואָרען היינט געשחט'ן.

ביי אַזעלכע טעראָר-מיטלען פון די פליישער-אַרבייטער זענען מיר נישט פעראַנטוואָרטליך פאַר די ווייטערע פאָלגען.

די פערוואַלטונג פון שעכטער-הורטאָוויקעס פון גאַשמשינני דוואָור.

בריף אין רעדאַקציע.

דער אָנפאַל אויף אַרבייטער אין באַלוטער שחט-הויז.

נעכטען דינסטאָג אַרום 11 אַ זייגער פריה איז דערהאַלטען געוואָרען אין פראָפ. פעראיין אַ ידיעה בעלעפאָניש תיכף אַרויסצושיקען אין באַלוטער שחט-הויז אַריין אַ טייל אַרבייטער דער דיושורירענדער מיטגליד נישט קענענדיג זיך אַליין אויפ'ן אָרט אָרענטירען, נישט האָבענדיג אויפ'ן אָרט די פערוואַלטונג, האָט ער אַרויסגעשיקט אין שחט-הויז 5 אַרבייטער מיט אַ פערוואַלטונגס-מיטגליד אין דער שפיץ צוליב אינפאָרמאַציע-צוועקען.

און אָט וואָס עס האָט זיך אַרויסגעוויזען: דער קצב האַרים שמחה האָט געהייסען אַרויסרופען פאַר זיך 4 אַרבייטער צו זיין אַרבייט וויל ער וויל מסכים זיין נאָכקומען די אַרבייטער-פאָדערונג. די אַרבייטער זענען אָבער אַהין צום איינגאַנג וואו עס האָבען זיי שוין אָפגעוואַרט די קצבים ראָזענזאָן, לעווקאָוויטש, אייזעק, זאַרושעווסקי, גדיינסקי יאַסקאָוויטש, קליינבוים און שייעוויטש און פעראַרט די רינערשאַפט ביים מויער די אַרבייטער נישט אַרורכצולאָזען, אויף דער פראַגע פאַרוואָס, האָט אונזער חבר ווינאָגראַצלאַווסקי לייבוש בעקומען מיט אַ שטעקען איבער'ן קאָפ און אַלע צוזאַמען האָבען זיך געוואָרפען אויף די אַרבייטער מיט שטעקענס און אייזענס. די אַרבייטער האָבען זיך געוואָלט פערטיידיגען, נור מחמת דעם, וואָס פאָליציי האָט ייד שנעל בעוויזען און אַלעמען צוטריבען, אויף דער אָנווייזונג פון די קצבים, איז די ה"ה זלאָטניצקי און חלוינסקי זענען געקומען מאַכען — אַ אָנפאַל אויף די קצבים, זענען ביידע אַרעסטירט געוואָרען דאָס האָט אַרויסגערופען אַ גרויסע פערביטערונג צווישען אַלע אַרבייטער אין דער פלייש-אינדוסטריע.

פראָפעסיאָנעלער אַרבייטער-פעראיין
פון פלייש-אינדוסטריע.

השובע רעדאַקציע! מיר בעטען אָפדרוקען אין אייער השובער צייטונג פאָלגענדע בעריכטיגונג פאַר וועלכע מיר דאַנקען אייך פאָראויס.

אין „נייעם פאָלקסבלאַט" נומער 236 (1531) פון 11. ה. ח. איז אָפגעדרוקט אַ נאָטיץ אונטער'ן קעפעל „דער סאָצ. בלאָק צו די קראַנקען-קאַסע וואַהלען" אין וועלכע עס זאָגט זיך, אַז דער ערשטער קאַנדידאַט פון די רעכטע „פועלי-ציון" אויף דער ליסטע פון סאָצ. בלאָק צו די קראַנקען-קאַסע וועלען פיגורירען אויפ'ן 44-טען אָרט. מיר שטעלען פעסט, אַז אונזער ערשטער קאַנדידאַט אַ. קרוי פיגורירט אויפ'ן 34-טען אָרט און דער צווייטער קאַנדידאַט א. שטראָוויים אויפ'ן 45-טען אָרט.

מיט דרך ארץ
וואַהל-קאָמיטעט „פועלי-ציון" ביים סאָצ. בלאָק צו די קראַנקען-קאַסע וואַהלען.

„די יודישע וועלט."

עס איז דערשינען דאָס 6-טע סעפּטעמבער-ביך פון „די יודישע וועלט", חודש שריפט פאַר ליטעראַטור, קריטיק, קונסט און קולטור, אַרויסגעבער: ווילנער פערלאַג פון ב. קלעצקין מיט פאָלגענדיגען רייכען אינהאַלט:

משה קולבאַק — מוניע דער בייגעל-הענדלער און מלכהלע זיין ווייב. שמואל זאַראָמב—באָבעס (לידער). יונה ראָזענפעלד — נו, גיי ווייג!.. קאַזשימיעזש וויעזשינסקי — אָלימפּישער לאָרבער (לידער.) יודזשין אָניעל — די תאווה אונטער די אולם-ביימער (דראַמע). אַ קאַציזנע — לעוו טאָלסטאָי. ר. זעליגמאַן — טאָלסטאָי און דאָסטאָיעווסקי. זלמן רייזען — „די ווייבערשע קניפלעך" און זיין מחבר. משה שאַליט — ענציקלאָפּעדיאַ יודאַאיקאַ. נחמן מייזיל — א. ראַבאָיס „אייגענע ערד". אהרן צייטלין — רחל ה. קאָרנס „דאָרף". מ. וו. — יו...

טעלעגראַמען.

נאָך וועגען פילסודסקי'ס בעזוך אין רומעניען.

דער מאַרשאַל פאַר אַ פערשטענדיגונג מיט דייטשלאַנד.

בוקאַרעשט, 16. (ספּ. טעל.) „אַרעוועראָל" פערעפענטליכט אַ ביסעל פערשפעטיגטע בעמערקונגען וועגען מאַרשאַל פילסודסקי'ס בעזוך אין רומעניען לויט דער צייטונג זאָל פילסודסקי האָבען געגעבען די איניציאַטיוו צו אַ רומעניש-אונגאַרישער פערשטענדיגונג. פילסודסקי געהט דערביי אַרויס פון דער הנחה, אַז אין פאַל פון אַ קריג מיט רוסלאַנד, דאַרף רומעניען זיין געזיכערט פון דער זייט פון אונגאַרן. פילסודסקי זעהט די סכנה אין רוסלאַנד, אויב נישט פאַר דער געגענוואַרט, איז פאַר דער צוקונפט. פילסודסקי טרעט ענערגיש אַרויס פאַר אַ פערשטענדיגונג מיט דייטשלאַנד. אין דער דאָזיגער פאָליטיק וויל זיך פילסודסקי נישט לאָזען שטערען נישט פון די פאָנער שאָוויניסטען, נישט פון די רוסאָפילישע קאָנסערוואַטיווע קרייזען.

די פייערונג פון שליסען די „פרעסאַ".

פאַריז, 16. (ספּ. טעל.) צו דער פייערונג פון שליסען די אינטערנאַציאָנאַלע פרעסע-אויסשטעלונג („פרעסאַ") איז געקומען אַן עולם פון 5000 מאַן, עס זענען געהאַלטען געוואָרען אַ רייה רעדעס, אין וועלכע ס'איז אָנגעוויזען געוואָרען אויף דער גרויסער פאַציפיסטישע בעדייטונג פון דער „פרעסאַ".

אין צוזאַמענהאַנג מיט דער „פרעסאַ" ווערט געפלאַנט צו שאַפען אַן אינטערנאַציאָנאַלען צייטונגס-וויסענשאַפטליכען אינסטיטוט ביי דער קעלנער אוניווערזיטעט.

ערד-ציטערניש אין בולגאַריען.

סאָפיא, 16. (ספּ. טעל.) אין גאַנץ בולגאַריען האָט מען נעכטען געפיהלט אַן ערד-ציטערניש. פיל הייזער האָבען זיך געשפאָלטען. די בעפעלקערונג לעבט אין גרויס שרעק.

14 מענשען געהאָנגען.

קאַמף צווישען מאַקעדאָנער.

בעלגראַד, 16. (ספּ. טעל.) נעכטען איז געקומען צו אַ פאָרמעלער שלאַכט צווישען צוויי גרופען פון די מאַקעדאָנישע אויפשטענדיגע אין בולגאַריען. געזיגט האָט די גרופע פון מיכאַילאָוו'ן געגען דער גרופע פון פראָטאָגעראָוו'ן, אַ נוהן פון נישט לאַנג דערמאָרדעטן גענעראַל. 14 געפאַנגענע פון פראָטאָגעראָוו'ס גרופע זענען תיכף אויפגעהאָנגען געוואָרען.

כינע לאַדט איין גען. לודענדאָרף.

לאָנדאָן, 16 (ספּ. טעל.) די צייטונגען מעלדען פון נאַנקין, אַז דער איצטיגער קריגס-מיניסטער פענג יונג-יאַנג האָט זיך געווענדעט צו גענעראַל לודענדאָרף, אַז ער זאָל רעאָרגאַניזירען די כינעזישע אַרמעע. לודענדאָרף האָט געזאָלט ענטפערען, אַז ער וועט קומען קיין נאַנקין, כדי אויסצופירען די פראַגע אויפ'ן אָרט.

כעמיש-באַקטעריאָלאָגישע לאַבאָראַטאָריע
מאַגיסטער נ. שאַץ
פעטריקאַווער 37, 2. שט., פראָנט.
אַנאַליזען פון קאַל, אורין, לייכען א. אַ. וו.

מאריא טעאדאראוונא.
(צום טויט פון דער רוסישער צאַרין-מוטער).

„קאַפּעטראַגען!

דאָ איז געשטאָרבען די געוועזענע קייזערין אַלמנה פון רוסלאַנד: מאַריאַ טעאָדאָראָוונאַ — די פרוי פון צאַר אַלעקסאַנדער דעם דריטען — און מוטער פון צאַר ניקאָלאַי דעם צווייטען".

אַ טעלעגראַפישע נאָטיץ, וואָס איז דורכגעלאָפען די גאַנצע פרעסע פון פּוילען און אויסלאַנד. מעהר — האָט קיינער נישט געהאַט וואָס צו זאָגען.

איבער דעם קבר פון אַ טויטען טאָר מען קיין גנאי נישט נאָכזאָגען, איבער דער מאַיעסטעט פון טויט בלייבט מויל און פעדער שטום און לאָהם... ביי דעם קבר פון רשע און צדיק, ווערט גלייך: „יתגדל ויתקדש" געזאָגט.

דאָס וויל די פּיעטעט. דאָס וויל די עטיק. ריכטיגער געזאָגט:

„פייגהייט", — „פּחד" — מיר האָבען אַ געוויסע מורא מיט אַ טויטען צו פערטשעפען.

דאַרום האָבען מיר שעהנע פראַזען פאַר'ן טויט אויסגעקוגעלט.

מאַריאַ טעאָדאָראָוונאַ — איז געווען די פערביסענסטע האַסערין פון יודען, פאָליאַקען — און האָט די אייגענע רוסישע מאַכט געהאַסט מיט אַ בלוטיגער שנאה. זי האָט אַלע איהרע יאָהרען אָפּגעלעבט אַלס רעספּאָט — און האָט בעהערשט איהר אייגענעם זוהן צאַר ניקאָלאַי דעם צווייטען און איהם געהאַלטען אין צוים ער זאָל חלילה נישט פערפאַלען אין דעם עיפּוש פון דער צייט: ליבעראַליזם, דעמאָקראַטיום...

פאַר מאַריאַ טעאָדאָראָוונאַ — איז די מאַסע געווען אַ מאַטעריאַל, וואָס מוז אויסגעראָטעט און אויסגעמאָרדעט ווערען — און ווען דער אומנאַטירליכער טויט האָט געטראָפען איהר אייגענעם מאַן, צאַר אַלעקסאַנדער „דריי" — ווען פּלעווע, סערגיוש, סטאָליפּין זענען געפאַלען פון האַנד פון דער רעוואָלוציע — און אין די רוסישע הויפּט־קרייזען האָט זיך אָנגעהויבען ריהרען אַ געדאַנק: „אפשר־ליבעראַליזם" — איז עס מאַריאַ טעאָדאָראָוונאַ געווען, וואָס האָט אַ יעדען פּריוו געדאַנק דערשטיקט און דערדריקט — און איהר לאָזונג איז געווען:

„די מאַסע, די רעוואָלוציע אויסראָטען, אויסשלאַכטען, און ערשטע רייהע, די יודען.

דער סיסטעם פון אויסרייצען פון מאַסע געגען מאַסע, פון פאָלק געגען פאָלק אין אַלטען צאַרישען רוסלאַנד — איז געווען דאָס ווערק פון מאַריאַ טעאָדאָראָוונאַ...

מאַריאַ טעאָדאָראָוונאַ איז געשטאָרבען מיט אַ נאַטירליכען טויט.

די יונגע רוסישע צאַרין מיט אַן אומנאַטירליכען.

קיינעם פאַלט נישט איינצו לויבען דעם באַרבאַרישען טויט פון דעם צאַר ניקאָלאַי, זיין פרוי און קינדער.

מאַריאַ טעאָדאָראָוונאַ — האָט יענעם טויט אפשר עהרליכער פערדינט. אימ'ן.

Dr. med. H. Lubicz

צענעלניאַנאַ 43, טעל. 32-41

ספּעציאַליסט פאַר הויט, ווענערישע און מענער־שוואַכע קראַנקהייטען. היילט מיט קווארץ לאַמפּען (האַר-אויספאַל)

נעהמט אָן פון 8–10 אין פון 5–8 אָוונד.

יודיש טעאַטער אין פילהאַרמאָניע, נאַרוטאָוויטשאַ 20.

אונטער דער לייטונג פון **א. בעזמאַן** און **א. קאָמפּאַניעץ**.

גאַסטראָל פון דעם אַמעריקאַנער סטאַר **בעני אדלער** מיט'ן אָנטייל פון די לאָדזער ליבלינגע באַריסאָווא און ראַבינאָוויטש.

היינט, מיטוואָך, דעם 17 טען אָקטאָבער, 9 אַ זייגער אין אָוונד

גרויסע פּאָפּולערע פאָרשטעלונג פון 1 ביז 2.50

20 יאָהר אונטער דער ערד

סענסאַציאָנעלע פּיעסע אין 4 אַקטען פון פיינמאַן. הויפּט ראָל „גרישאַ"–ב. אַדלער.

עס נעהמען אָנטייל (לויט א ב) פרויען: בעזמאַן, באַריסאָווא, מאַכאַראָווסקאַ, נורה, פּאַדערמאַן, קאָמפּאַניעץ. מענער: אַייעל, אייזענבערג, בראָנעצקי, באַלפירסקי, האָזבער, מאַכאַראָווסקי, מאַטקאָוו, נייהויז, פּאָלאַנסקי, ישראל קאָמפּאַניעץ, ראַבינאָוויטש, ראַקאָוו.

אַדמינ.: מ. אַרנוואַלד. מוזיק. לייטונג: ל. זעלמאַן. בילעטען אין פילהאַרמאָניע-קאַסע.

אַכטונג! די נאָהענטסטע פּרעמיערע „דער שפּיגעל פון לעבען"

יורידישע עצות.

אין דער דאָזיגער אָפּטיילונג גיט די רעדאַקציע פון „נייעם פאָלקסבלאַט" ענטפערען אויף יורידישע פראַגען, וועלכע ווערען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופּאָן.

יורידישע אָפּטיילונג פון „נייעם פאָלקסבלאַט".

בעת דערלאַנגען אַן ענטפער אויף אַ יורידישע עצה, דאַרף צוגעלייגט ווערען דער קופּאָן מיט דער דאַטע פון היינט. אין די ענטפערס וועט מען ווייטער שרייבען... אויף פראַגען אָהן קופּאָן, אָדער פון פריהערדיגע נומערן וועט נישט געגעבען ווערען.

גילטיג דעם 17-טען אָקטאָבער 1928

8155. שזש.

איהר קאָנט זיך רעזערווירען איין קויף-פונקט דאָס רעכט צוריק צו קויפען.

8156. ש. ר–ן.

מעגען די זאַכען שטאַמען פון אַ גנבה, קוים האָט איהר זיי געקויפט אויף אַן עפענטליך אָרט, מוזט איהר צוריק בעקומען דעם קאָסטען פּרייז.

8157. אַ גרופּע רעזערוויסטען פון 1893.

אויב איהר זענט געווען אויף דער קאָנטראָל צוזאַמלונג אין 1926, אָדער 1927 יאָהר ווערט איהר איצט נישט גערופען.

8158. טאָז.

פאַר דאַנציגער צוקער גילט דער זעלבער צאָל-טאַריף ווי פאַר אויסלענדישען: 75 זל. פאַר 1 טאָן נעטאָ. צוקער-איבעראַרבייטונגען ווערען צוגעצאָלט לויט פאָלגענדען אופן:

צוקערלעך	לויט 80 פראָצ. פון דער וואָג.
טשעקאָלאַדע און קאַקאָ	„ 60 „ „ „ „
קאָנדענסירטע מילך	„ 20 „ „ „ „
נעסטעל-מעהל	„ „ „ „ „ „
כאַלווע	„ 50 „ „ „ „
צוקער-קוכען	„ 20 „ „ „ „
געמישט מיט טשעקאָלאַדע	40 „ „ „ „
קאָמפּאָטען און סאָקען	„ 40 „ „ „ „
פּאָווידלע און מאַרמעלאַדע	50 „ „ „ „
קאָנפיטור	„ 70 „ „ „ „
פיכטען און צוקער	„ 60 „ „ „ „
קינסטליכער האָניג	„ 80 „ „ „ „

פּעקס און פּאַסטילען פון צוקער צו באַקען און אייס. פאַרבייטען בראָנפען, וואַסערן 60 פּר. ליקערען – 35 פּראָצענט.

8159. **אַ טרייער לעזער**

אַן ערלויבניש חתונה צו האָבען אַזאַ עראָסטאַנט איז בערופען צו געבען אויסשליסליך דער פּראָקוראָטאָר ביים קרייז געריכט.

8160. **אַ בעקאַנטער סוחר**

געוויס מוז דער קאָמאָרניק צושיקען דעם בעל חוב אַן אויספיהר-בעפעהל. אויב דער בעל-חוב איז פערשוואונדען און ס'איז נישט פערהאַן וועמען דעם זאַקאַז איבערצוגעבען, דאַרפט איהר זיך ווענדען אין געריכט אויפ'ן אָרט מיט אַ מאָטיווירענדע בקשה, אַז מ'זאָל אויף אַן אַמטליכען אופן בעשטימען פאַר איהם אַן אַבראָנצע.

8161. א גרופּע 1903

מיר האָבען שוין געענטפערט אויף אַן ענליכע אָנפראַגע, אַז צו די איצטיגע קאָנטראָל-פאַרזאַמלונגען ווערען גערופען אויך C2 פון יאָהרגאַנג 1903.

—:o:—

8162. ש. ג–ד

אין פאַל פון לאָקאַטאָרס טויט ווערען די איבערגעבליבענע און מיט איהם צוזאַמען וואוינענדע יורשים אַנדערש טראַקטירט, ווי די סובלאָקאַטאָרען. צו די ערשטע געהט איבער אויטאָמאַטיש די רעכט פון אַ לאָקאַטאָר אויף דער דירה, אין דער צייט, ווען די סובלאָקאַטאָרען קאָנען אויף אַזאַ רעכט נישט פּרעטענדירען. אין בעסטען פאַל קאָנען זיי ווייטער בלייבען אין דער דירה אַלס סובלאָקאַטאָרען ביי די איבערגעבליבענע יורשים.

—=:§:=—

8163. ג. ה.

ערשטענס ווערט אייער פאַך נישט אויסגערעכענט אין דער רשימה פּראָפעסיעס, אויף וועלכער ס'איז הל דער דעקרעט פון מלוכה-פּרעזידענט וועגען אינדוסטרי-געזעץ. צווייטענס דאַרף מען אַלס בעווייז, אַז מען איז אין פיהרענדען פאַך געהעריג קוואַליפיצירט בעלייגען צו דער בקשה וועגען רעגיסטרירען טאַקי אַן אַרבייטס-פּאַטענט אָבער נישט פון יאָהר 1928 נאָר פון 1927.

8164. אַ לעזער פון אַגראַדאָווע 10.

אַזאַ שטראָף איז בערופען אַרויפצולייגען נאָר דער אַרבייטס-אינספּעקטאָר.

8165. ב. ל. פון קאָנסק.

אויסאַרבייטען אַזוי גערופענע פּייסאַכובקעס מעג מען אין משך פון אַ גאַנץ יאָהר דאַגעגען פערקויפען אין פלעשלעך איז נאָר ערלויבט אין די לעצטע 2 חדשים ביז פסח.

8176. פ. 107.

דער וועקסעל-בעזיצער האָט נישט קיין רעכט אָפּצוזאָגען זיך אַנצונעמען אַ ראַטע אויפ'ן חשבון פון וועקסעל-חוב. די דערהאַלטענע סומע מוז בעצייכענט ווערען אויפ'ן זעלבען וועקסעל. דער בעל-חוב קאָן אַ חוץ דעם נאָך פאָדערען אַ בעזונדערע קוויטונג. דאָס געריכט דאַגעגען האָט נישט קיין רעכט פונאַנדערצולייגען אויף ראַטעס אַ חוב לויט אַ פּראָטעסטירטען וועקסעל.

אויף דער פראַנצויזישער ריוויערע
אַ בעזוך אין ניצע און מאָנטע-קאַרלאָ.

אין אַ שעהנעם פריהמאָרגען האָט זיך די „מאַרעטאַניא" אָפּגעשטעלט ביי דער האַפען־שטאָט אילדראַ־פאַנאַ די שיף האָט דאָרט צו שטעהן דעם גאַנצען טאָג ביז שפּעט נאָך האַלבע נאַכט.

מיר האָבען דאָרט אַ קאָמבינאַציע פון אילדרעפאַנאַ ניצע, מאָנטע קאַרלאָ, אַלע נישט ווייט איינע פון די אַנדערע. אין אונזער פּראָגראַם ווערט געזאָגט, אַז דעם טאָג וועלען מיר אומפאָהרען די שטעט, זעהן די וויכטיגע פּלעצער און געגענדער און אין אָוונער וועלען מיר מאַכען אַן עקסטרא־בעזוך אין דער קאַסינאָ פון מאָנטע קאַרלאָ, דער בעריהמטער שפּיל־פּלאַץ אין דעם פּיצינקער פירסטענטום אָדער מדינה'לע מאָנאַקאָ.

די אַלע דריי שטעט זענען איצט אונטער פראַנקרייך און די געגענד איז בעריהמט אַלס „דאָס האַרץ פון דער ריוויערא".

קוקענדיג פון דעק פון שיף האָט מען פאַר די אויגען אַ וואונדער שעהנע און הערליכע פּאַנאָראַמע, בערגישטע און בעבלומטע בערג פּאַנגען זיך אָן ביים ברעג ים און ציהען זיך אַרויף הויך, נישט נעהענטליך משופּע, נור אַזוי ווי טרעפּ.

און צווישען דער גריסקייט און פיל קאָלירטע בלומען שטעהען דאָ און דאָרט זעהר שעהנע פּאַלאַצען און די אויגען ווערען נישט אָנגעזעטיגט צו קוקען אויף דעם פּראַכט און גלאַנץ פון דעם וואונדערליכען ים־ברעג.

יודען וואוינען אין ניצע אָדער ניס, זייט הונדערטער יאָהרען. זיי האָבען שוין דאָרט געהאַט פערשידענע צייטען, שלעכטע און בעסערע. געווען צייטען, ווען יודען האָבען דאָרט געמוזט טראָגען אַ ווייסען צייכען אויף זייערע מלבושים, כדי מען זאָל זיי קענען אונטערשיידען פון נישט יודען. האָט עס אַ יוד נישט אויסגעפאָלגט, זענען זיינע קליידער קאָנפיסקירט געוואָרען און עס איז רעכט געווען איבערצולאָזען איהם נאַקעט. מען האָט יודען פערבאָטען צו האַנדלען, צו שטודירען און אַ יוד האָט נישט געטאָרט בעשעפטיגען אַ נישט יודען.

אָבער דאָס האָט שוין לאַנג געמיטען. איצט, אונטער פראַנקרייך, לעבען דאָרט די יודען געוויס פריי, אָבער קיין סך יודען איז דאָרט נישטאָ.

פון די אַמאָליגע יודען האָבען זיך אַ סך אַבגעמירט מיט איטאַליענער, צו וועמען די געגענד האָט אַמאָל בעלאָנגט. אַפילו אונטער פראַנצויזישער הערשאַפט זייט דעם יאָהר 1860, האָבען זיך אויך מאַנכע יודען זאָוויסגעמישט מיט פראַנצויזען. עס זענען אָבער געווען צייטען, ווען דאָס יודענטום האָט דאָרט געבליהט און ניצע האָט אַרויסגעגעבען יודישע חכמים און גדולים.

פאַר דער מלחמה האָט די יודישע בעפעלקערונג אין ניצע געציילט בלויז טויזענד נפשות. די מלחמה האָט אַהין געבראַכט יודען פון אַנדערע לענדער און זיי לעבען דאָרט פערהעלטניסמעסיג נאָר נישט שלעכט. אַ היבשער טייל פון האַנדעל און אינדוסטריע ליגט אין יודישע הענד. די יודען האָבען דאָרט שולען און אַנדערע יודישע אַנשטאַלטען און האָבען אין אַלגעמיין נישט וואָס צו בעקלאָגען זיך.

צום בעדויערען האָב איך נישט געהאַט די געלעגענהייט צו בעקענען זיך מיט דאָרטיגע יודען פערזענליך, איך האָב אָבער אָנגעטראָפען איינעם, מיט וועמען איך האָב זיך געקענט פערנאַנדערערעדען, און ער האָט מיר אָפּגעגעבען דעם גרוס, אַז יודען פיהלען דאָרט נישט קיין גלות און האָבען אַבסאָלוטע רעליגיעזע און עקאָנאָמישע פרייהייט.

ניצע איז אַ ווינטער אָרט. פיל מענשען פון נאָהענט און ווייט קומען אַהין אויפ'ן ווינטער, וויל די לופט איז דאָרט זעהר גוט. עס פערשטעהט זיך, אַז אחינו בני ישראל רייבען זיך אויך אַרום דעם און עס גיט זיי צו פרנסה.

מיר קומען אַריין אין אילדראַ־פאַניא אונזער פּראָגראַם זאָגט, אַז מיר האָבען צו פאָהרען עטליכע און צוואַנציג מייל אַרום ניצע און ביים ים ברעג און מיר וועלען זעהן איינע פון די שעהנסטע לאַנדשאַפטען, וואָס די וועלט פערמאָגט.

און דאָס איז נישט געווען קיין גוזמא. אויטאָמאָבילען פיהרען אונז דורך גאַסען, אַלעען און געגענדען און מיר ווערען ווירקליך בעגייסטערט פון די נאַטור־שעהנהייטען, וועלכע מענשענקינדער האָבען נאָך מעהר כעשעהנערט דורך אויסבויען פּראַכטפולע ווילעס און פערפלאַנצען גערטנער, וואָס האַרמאָנירען מיט דער אויגען־בלענדענדער שעהנקייט, וואָס די נאַטור האָט געשאַפען, און גיבען איהר צו מעהר חן.

יאָ, — טראַכט איך, — עס זענען פערהאַן מענשען, וואָס פער'מיאוס'ען אונזער וועלטעל, מאַכען עס אָפּטמאָל העסליך און עקלהאַפט; דערפאַר אָבער זענען דאָ אַזעלכע, וואָס פערשעהנערען עס.

אונזערע אויטאָמאָבילען שלענגלען זיך איבער געדרעהטע בערג און ענען אונז יעדע ווילע אַלץ אַנדערע סצענע, אַן אַנדער פּאַנאָראַמע פאַר די אויגען. דאָ און דאָרט ווילט זיך אָפּשטעלען, כדי מעהר צו בעטראַכטען אַ געוויסען פּונקט.

אויף איין פּלאַץ, אויף אַ הויכען באַרג, האָבען זיך אונזערע אויטאָמאָבילען אָפּגעשטעלט. פון דאָרט האָבען מיר געזעהן די גאַנצע שטאָט ניצע, וואָס ליגט אין אַ טאָל, אין איהר פולער פּראַכט און גלאַנץ. ווי אַ פּרעכטיגער אַמפיטעאַטער זעהט די שטאָט אויס און מען קען נאָר משער זיין, וואָס פאַר אַ שעהנע לאַנדשאַפט דאָרט איז.

אַ גאַנצען טאָג האָבען מיר דאָרט פערבראַכט. בעזוכט אַ סך וויכטיגע פּלעצער, געזעהן דעם פּאַלאַץ פון דעם פּרינץ פון מאָנאַקאָ און דעם פּרעכטיגען בלומען-גאָרטען אַרום און נאָך און נאָך, אָבער, צום בעדויערען, נישט די יודישע שכונה. עס איז געווען אַן אויסגעשטעלטער פּראָגראַם און די יודען פון ניצע האָבען אַ פּנים נישט געהאַט די זכיה, אַז מיר זאָלען זיי אָפּשטאַטען אַ וויזיט.

אָבער, ווי איך האָב שוין געזאָגט, האָב איך מעהר ווייניגער ערפאַהרען וועגען די דאָרטיגע יודען פון איינעם, מיט וועמען איך האָב זיך געקענט צוזאַמענרעדען, און יוצא. אַפילו ערפאַהרען, אַז זיי זענען ב"ה געזונד און האָבען פּרנסה, איז גענוג.

מען ברענגט אונז אויף אַ פּלאַץ ביים ים. פון ווייטענס, זעהט זיך אַ הויכער באַרג און מען דערצעהלט אונז, אַז דער ראָזיגער באַרג איז בעריהמט אַלס דער „זעלבסטמאָרדער־באַרג". מענשען, וואָס פערשפּילען זייערע פערמעגענס אין דער מאָנטע־קאַרלאָ־קאַסינאָ, קלעטערען אַרויף אויף יענעם באַרג און וואַרפען זיך אַרונטער אין ים אַריין. אַ סך האָבען דאָס שוין געטון, און ווער ווייסט וויפיל נאָך עס וועלען דאָס טון.

אַ מין עו"ל, נאָר פון עזאזל פלעגט מען יום־כפּור אַרונטערשלייערען אַ ציגעלע מכפּר זיין אויף פערמדע זינד און דאָ שלייערען זיך אַרונטער מענשען אַלס זייערע אייגענע כפּרות פאַר זייערע אייגענע זינד.

מיר זענען געקומען אויפ'ן שיף שפּעט פאַר־נאַכט און דער עולם האָט זיך געגרייט מכין זיין פאַר דעם אָוונטיגען אַרויספאָהר אין דער קאַסינאָ.

אַהין איז נישט גלאַט מען נעהמט און מען זעצט זיך אַוועק און מען פאָהרט, דאָרט איז דאָך אַ פּלאַץ, וואו עס קומען זיך צוזאַמען פּרינצען און פּרינצעסינס, גראַפען און גרעפינס, פירשטען און פירשטינס, דאַרף מען האָבען ספּעציעלע פאַרבע רייטונגען אָדער מען קומט אַהין אַריין. מען קען דאָך נישט קומען ווי שלעפּערס און מבייש זיין די פּרינצען מיט די גראַפען מיט די פירשטען.

איז געוואָרען אַ בהלה, מען האָט זיך גענומען פּוצען און סטראָיען אַזוי ווי צו אַ חתונה, אָדער אַזוי ווי צו אַ געהויבענעם באַל.

און ווייבער און ווייבלעך און מיידלעך האָבען זיך אָנגעטאָן אָדער אפשר פערקערט: אויסגעטאָן אין די ענטבלויזטע אַרבעללאָזעסטע און פוס צייגענדסטע, וואָס זיי האָבען געהאַט. און האָבען זיך געשמירט און געפּודערט און געשפּיגעלט אָהן אַ שיעור. אַ שפּאַס, מען וועט האָבען די זכיה צו קומען אין געזעלשאַפט פון פּרינצען, גראַפען און פירשטען, דאַרף מען דאָך זעהן, אַז זיי זאָלען האָבען אויף וואָס צו קוקען.

דער סוף אָבער האָט זיך אויסגעלאָזט. אַז זייער אַרבייט איז געווען אַרויסגעוואָרפען. זיי זענען געבען געווען ענטטוישט. די אַריסטאָקראַטיע פון דער קאַסינאָ האָט זיך אויף זיי נישט אומגעקוקט. ווייל דאָרט איז מען פערנומען און מען האָט קיין צייט צו קוקען אויף נשים. דאָרט איז מען אַריינגעטון אין איין זאַך, אין שפּילען רולעטקע, און וועמען ליגט עס אין זינען נאַרישקייטען?

א. אגוז.

(ענדע — מאָרגען).

אמעריקאנער יודישע מיידלעך,
וואס קומען איינהאנדלען חתנים פון ליטע און פוילען.

3.

פארוואס איז זי אזוי געקומען אין א ליטוויש שטעטל זוכן א חתן?

נישט אלע פראגן קריגט מען אבער אנ־ענטפער.

אין פאנעוועזש האט זי א מוהמע, און די מוהמע איז געווען די שדכנ'טע.

דער חתן, אויך נישט קיין פאנעוועזשער, האט זיך פון אנהויב אביסעל געבריקעלט. נישט אזוי ער, ווי די מחותנים פון זיין צד. טאקע א האשנע מיידעל, די אמעריקאנערקע; א שיינע, א קלוגע, און די שענסטע ליטווישע מיידעל קען נישט זיין אזוי אנגעטאן ווי זי; אבער דער בחור איז פריהער געשטאנען אין אנדערע שידוכים, און מיט יחוס, און מיט געלט.

דאס אמעריקאנער מיידעל האט וועגן געלט נישט געוואלט רעדן.

זי האט, אבער פארט געזיגט.

איהר גרן איז געווען — זי איז א בירגערין און זי נעהמט איהם קיין אמעריקע...

כ'האב ביידע געזעהן — דעם חתן מיט דער כלה. עס איז שוין געווען נאך דער חתונה. זי האט זיך שוין געקליבן אויף דער רייזע — פאהרען צוריק קיין אמעריקע. פאהרען צוזאמען האבען זיי נישט געקענט. לויט דעם אימיגראציאנס־געזעץ קען א פרוי, א בירגערין, אפנעהמען איהר מאן דעם נישט בירגער; זי קען איהם אבער נישט אוועקנעהמען גלייך מיט זיך. עס זענען יעדענפאלס דא שוועריגקייטען. זייער אפמאך, איז אלזא, געווען — ער וועט קומען אביסעל שפעטער.

ער האט אויסגעקוקט ווי עס האבען אמאל אויסגעקוקט די יונגע ווייבלעך וועמעס מענער זענען גלייך נאך דער חתונה אוועק קיין אמעריקע...

אזוי איז דאך דאס מאל געווען. א בחור האט חתונה געהאט אום צו קריגען גרן, און מיט'ן גרן איז ער געפאהרען קיין אמעריקע, און די יונגע ווייבעל איז געבליבען ווארטען ביז ער וועט איהר שיקען א שיפס־קארטע.

ביי די חתונות פון אמעריקאנער מיידלעך מיט יוראפעישע בחורים ווערט דער פעלך איבערגעקעהרט ער בלייבט דער איינזאמער. ער דארף געבען, בלייבען ווארטען...

אויפ'ן פאנעוועזשער חתן איז געווען א צער צו קוקען...

און אין צוויי שטעטלעך אין פוילען האב איך געטראפען אמעריקאנער כלות — אין לאמזע און אין אסטראלענקא.

וועגען די שטעטלעך אליין דארף איך שרייבען באזונדער. פערהאן אין זיי אזוי פיל פארבן פון'ם אלטען יודישען לעבען, אז זיי בעטען זיך ממש, מ'זאל זיי בעשרייבען. עס שלאגט צום הארצען זייער אפגעלאזענקייט, און עס ריהרט ביז טרעהרען זייער עלענד. כ'האב אין אלע שטעטלעך געוויינט און געלאכט.

און אויך אין אזעלכע שטעטלעך זענען געקומען אמעריקאנער מיידלעך איינהאנדלען חתנים.

אין אסטראלענקא איז דא א „ציגעלניע", איז אהין געקומען אנ'אמעריקאנער מיידעל חתונה האבען מיט א „ציגעלניק". נו, אוראי, זי וועט זיך דארטען נישט אפשטעלען, און וועט איהם נעהמען קיין אמעריקע. זי איז טאקע געקומען מיט א פאר טויזענד דאלאר, און מיט די פאר טויזענד דאלאר וואלט זי געקענט אפקויפען דעם גאנצען יודישען האב־און־גוטס פון אסטראלענקא, אבער בלייבען דארט וועט זי נישט.

איבער איהרע רייד צום חתנ'ס צד, אז גלייך נאך דער חתונה פאהרט זי אפ, פאהרט צוריק קיין אמעריקע, און ער, דער חתן איהרער, דער יונגער באלעבעסל, זאל נאכדעם קומען צו איהר, האבען די מחותנים אנגעהויבען צווישען זיך רעדען, אז עפעס איז זי צופיל „פאניע"... און, פע, פאר א יודישער מיידעל פאסט עס נישט... אנ'„אשת חיל" איז טאקע גוט, אבער קיין עקשנ'טע דארף א מיידעל נישט זיין... וואס הייסט גלייך אוועקפאהרען, און איבערלאזען דעם מאן?...

האט מען אזוי גערעדט צווישען די מחותנים פון חתנ'ס צד; און ווען א יוד האט זיך דערוואוסט, אז עס איז דא נאך אנ'אמעריקאנער אין שטאט, טאקע מיין קליין ווייניגקייט, האט ער זיך אן מיר אנגעטשעפעט איך זאל העלפען אויסגלייכען דעם ענין.

כ'האב זיך מיט'ן יודען גערעדט:

— איך קען נישט די כלה און קען קיינעם נישט אין אסטראלענקא.

האט ער גע'טענה'ט:

— זי אנ'אמעריקאנערקע, איהר אנ'אמעריקאנער, מוזט איהר זיך קענען...

כ'האב איהם געגעבען צו פערשטעהן, אז איך מוז איהר נישט קענען.

האט ער א מאך געטאן מיט'ן האנט:

— אלע אמעריקאנער זענען עקשנים.

פון דעם יודענ'ס רייד איז אויסגעקומען, אז מען דארף מורא האבען אנצוטרויען א איראפעאישען בחור אין די הענט פון אנ'אמעריקאנער כלה...

פונקט אזוי האט מען אמאל גערעדט ווען אן איראפעאישע מיידעל האט געדארפט איבערגעהן צו אנ'אמעריקאנער חתן...

לאמזער חתן־כלה זענען שוין געווען פון אנ־דערער שטאנד. ס'האט זיך נישט געשפירט קיין קליינשטעטלדיגקייט ארום שידוך. מ'האט מיר אויף זיי אנגעוויזען נאך זייער חתונה. זי האט זיך שוין געקליבען צו פאהרען צוריק נאך אמעריקע, און, ווידער אמאל, מיט דער פערשטענדניש, אז ער וועט קומען שפעטער. ער אויך האט אבער אויסגעקוקט, ווי ער וואלט געווען א געקויפטער, ווען זיי זענען געגאנגען צוזאמען, איז אויסגעקומען ווי זי וואלט איהם ... געהערט...

כאטש לאמזע איז געווען זיינע, נישט איהרע.

דער קלאס בחורים וואס ווערט געזוכט פון די אמעריקאנער מיידלעך, וועלכע פאהרען אין די ליטווישע און פוילישע שטעטלעך זוכען חתנים איז דער לעהרער־קלאס. די לעהרער — דאס זענען די אינטעליגענץ אין די שטעטלעך. און לעהרער זענען פערהאן א סך. דער אלטער טיפ מלמד פערשווינדט; קומען אויף א סך „לעהרער". אין די שולען וואו מען לערנט מיט די יודישע קינדער ליטוויש אדער פויליש, זענען דאך די לעהרער אויך יודען. ווערער איינע זענען לעהרערין לעהרער, און עס קוקט אויס ווי עס וואלט שוין געווען אנ'„איבערפראדוקציע" פון לעהרער. אבער נישט אלע אמעריקאנער כלות קריגען לעהרער פאר חתנים. נישט, ווייל די לעהרער ווילען נישט, נאר אזוי הערעט זיך עס אויס. דאס פערדריסט די אמעריקאנער מיידלעך.

און דאס איז שוין א ספעציעל אינטערעסאנטער שטריך.

די אמעריקאנער יודישע מיידעל אין דער היים, אין אמעריקע, זוכט, דאכט זיך, אנ'אנדער טיפ חתן...

נאר אפשר האפט זי, אז זי וועט פון דעם יודיש־ליטווישען אדער יודיש־פוילישען לעהרער קענען מאכען אנ'אמעריקאנער „ביזנעס־מאן"!...

מען האט, יעדענפאלס, משיחאווע בעגעגענישען ווען מען פאהרט איצט איבער שטעט און שטעטלעך פון דער „אלטער היים".

„ארט"
זאבארנא 43

יודישער קאמער־טעאטער
לייטונג: מ. בראדערזאן.
היינט, מיטוואך —
1 פארשטעלונג 9.30 אוו.
„משיח געהט!"...

1. פראלאג
2. משיח געהט!...
3. קהלת
4. קאטן (באלאדע)
5. שא, שטיל
6. שמידען
7. שאכנע־יאכנע
8. געט
9. פריילין מייטעל
10. מ'חוליעט

די קאסע איז אפען טעגליך פון 6 אווענד, שבת פון 1 - 5 נאכמיטאג און פון 7 אין אווענד

הנחה־בילעטען גילטיג מאנטאג, דינסטאג, מיטוואך און דאנערשטאג.

אויך אין דער פרייער אמעריקא

(ענדע פון 8־טע זייט)

זיך געשראקען אז די זאך וועט זיך אויסלאזען מיט א פאגראם.

ווער ווייסט ווי אזוי די יודען וואלטען אפגעשניטען, ווען דאס קינד זאל זיך נישט געפינען. אפ־זוכען זונטאג ערב יום־כפור 4 א זייגער ביינאכט, 2 מיידלעך, רושוליא פיליפס און מאר האלינס זענען ארויסגעגאנגען אויפ'ן שאסיי הינטער דער שטאט. מיט אמאל האבען זיי דערזעהן ווי א קליין מיידעלע געהט ארויס פון וואלד. זיי האבען גע־וואוסט, אז דאס גאנצע שטעטל זוכט ארום די קליינע באַרבאַרא גריפיט, און זיי האבען זיך דערפאר גלייך געלאזט צום קינד זי פרעגען ווי זי קומט אין וואלד אריין. עס האט זיך ארויסגעוויזען, אז דאס קינד איז ווירקליך באַרבאַרא גריפיט, און אז זי איז די גאנצע צייט געווען אין וואלד א מייל פון איהר היים.

נאכדעם ווי דאס קינד איז געבראכט געוואר־ען קיין מאסינא צו איהרע עלטערן און נאכדעם ווי א דאקטאר האט זי אויסגעפארשט און פעסט־געשטעלט, אז זי איז פולשטענדיג געזונד האט דאס מיידעל דערציילט פאלגענדע איינצעלהייטען:

„איך האב פערבלאנזשעט אין וואלד און האב נישט געוואוסט, ווי אזוי ארויס פון דארט. עס איז געווארען פינסטער. א גאנצע נאכט האט עס גערעגענט, אבער מיר האט עס נישט געשאדט, ווייל דער בוים, אונטער וועלכען איך בין געלעגען, איז געווען זעהר א געדיכטער. איך האב זיך אויפגעכאפט עטליכע מאל, אבער עס איז נאך אלץ געווען פינסטער. ווען עס האט אנגעהויבען ווערען ליכטיג האב איך זיך געלאזט געהן אהיים. איך האב אבער נישט געוואוסט דעם וועג אהיים. בין איך געגאנגען און געגאנגען און האב זיך אפטמאל אוועקגעזעצט אפ־רוהען. מיינע קליידער זענען געווען נאס פון רעגען אבער די זון האט זיי אויסגעטריקענט. איך בין אזוי לאנג געגאנגען, ביז איך בין ארויס אויפ'ן שאסיי און בעגעגענט די צוויי מיידלעך."

נאכדעם ווי דאס קינד איז געפונען געווארען איז דער מער און אויך דער פאליציי־שעף געקומען צו די יודען בעטען ענטשולדיגונג. די פיהרער פון דער יודישער געמיינדע האבען אבער ערקלערט, אז זיי געבען צו דעם גאנצען ענין א נאציאנאלע בעדייטונג פאר אלע יודען פון אמעריקא, דערפאר וואס דאס איז דער ערשטער בלבול פון דעם מין אין אמעריקא. זיי קענען דערפאר די ענטשולדיגונג נישט אננעהמען.

„מיר האבען וועגען דעם ענין טעלעגראפירט קיין ניו־יארק צו מר. לואיס מארשאל און עס איז ביי איהם אין די הענד אנצונעהמען אדער נישט אנצונעהמען איער ענטשולדיגונג" — האבען די פיהרער פון דער קהלה געלאזט וויסען דעם מער און דעם פאליציי־שעף.

דער שענדליכער אינצידענט מיט דעם בלוט־בלבול איז ליקווידירט געווארען דורך דעם, וואס דער מער פון מאסינא האט זיך עפענטליך ענטשולדיגט אויך פאר לואי מארשאל'ן.

אבער דער גאנצער פאל און די שוידערליכע איינצעלהייטען בעווייזען, אז אויך אמעריקא איז נישט פריי פון גיפטיגער העצע געגען יודען.

פערקויפט צום טייוועל.

(ראמאן).

(53

זארעמבא'ס שיינע הויז איז געשטאנען אין אנ'אפגעלייגט געסעל, ארומגעצוימט מיט א גע־דיכטען אלטען גארטען.

דאס ארט איז געווען ווייט פון צענטער.

קליין איז עטליכע מינוט געשטאנען אומדע־צידירט אין דער פוסטער געסעל, קוקענדיג דורך דעם פארקאן אויף דער אלעע, וואס האט געפיהרט פון טויער צו דעם הויז.

דער אלטער זייגער אויפ'ן טורעם האט גע־שלאגען צוועלף.

איבער'ן קאפ האט אין די שטאלענע טעלע־גראף־דראטען געוואיעט א קאלטער ווינד.

מיט דער אלעע איז קליין פארזיכטיג צוגעקו־מען צום הויז.

פלוצים — אויפ'ן האלבען וועג, איז פאר זיינע אויגען, ווי פון אונטער דער ערד אויסגע־וואקסען א מענשען־פיגור, וואס האט איהם פער־שטעלט דעם וועג.

קליין האט פלינק ארויסגעכאפט זיין רעוואל־ווער, מיט וועלכען ער האט זיך קיינמאל נישט בעשיידט.

— הער קליין?! — האט ארויסגעמורמעלט דער מענש.

— יא! — האט קליין מיט דערלייכטערונג בעענטפערט — איהר זענט דא דער דזשורירענדער פון אויספארשונגס־אמט?

— יא, איך בין עס, יאקובינסקי. איך האב אייך בעמערקט, ווען איהר זענט נאך געווען אין דער גאס, און איך האב אייך תיכף דערקענט. אינ'ם הויז שלאפען אלע, דאס ליכט איז אויס־געלאשען געווארען מיט א האלבע שעה צוריק.

— ווייסט איהר, וויפיל מענשען עס וואוינען אין דעם הויז?

— יא, איך ווייס! דריי מענשען: זארעמבא און צוויי פערזאן פון דער דינערשאפט, א פרוי און א מאן. זארעמבא גופא איז א פריילעדיגער.

— דאס ווייס איך. וואס געפינט זיך אויף יענער זייט הויז?

— איך שפרייז די גאנצע צייט ארום דעם הויז, דער איינציגער אריינגאנג און ארויסגאנג איז דא, אויף דער זייט. פון אלע זייטען איז דאס הויז ארומגערינגעלט מיט אנ'אייזערנעם פארקאן צוויי מעטער די הויך, ס'קאן זיין, אז איהר האט דעם פארקאן נישט בעמערקט צוליב די ביימער.

— זעהר פיין! — האט קליין א זאג געטון, קוקענדיג אין דער ריכטונג וואו יאקובינסקי האט איהם אנגעוויזען מיט דער האנד — איהר וועט מיט מיר אריינגעהן אין הויז אריין, איך דארף א שמועס טון מיט זארעמבא'ן, און איהר וועט זיין מיין עדות.

נישט אננעהמענדיג קיין שום פארזיכטס־מיט־לען, זענען ביידע צוגעגאנגען צו דער איינגאנגס־טיר, און קליין האט אנגעקלונגען.

שווייגענדיג און מיט איינגעהאלטענע אטעמס זענען זיי געשטאנען און געווארט.

אין דער ווייט איז מיט גערויש דורכגעגאנ־גען א באהן.

אין גארטען האט א טרישטשע געטון א צווייג... עטליכע מינוט איז געווען שטיל.

פלוצלונג האט זיך אויפ'ן ערשטען שטאק געעפענט א פענסטער...

קליין און יאקובינסקי זענען אראפ פון דעם טרעפעל, און זיי האבען דערזעהן זארעמבא'ן אנ־געטון אין א כאלאט ווי ער בויגט זיך ארויס פון פענסטער.

— ווער איז דארט? — האט דער נאטאר בייז א פרעג געטון.

— איך, קליין, דער אינספעקטאר פון אויס־פארשונגס־אמט.

— וואס איז?.. וואס פערלאנגט איהר פון מיר אין אזא שפעטער שעה, הער קליין?

זיין קול האט אויסגעדריקט עכטע פערוואונ־דערונג, אבער קליין האט דאך אין איהם דער־פיהלט טענער פון אומרוהיגקייט און שרעק.

— איך מוז זיך מיט אייך אדורכרעדען — האט קליין געענטפערט — עס זענען פארגעקומען פערשידענע זאכען, און איך דארף פאלגען אייער עצה.

— גוט! זעהר גוט! — האט זארעמבא ארויס־געמורמעלט, פערריכטענדיג די ברייטע ארמעל פון כאלאט. — איהר זענט געקומען אין א זעהר נישט פאסיגער צייט, אבער איך וועל אייך ארונטערגעהן עפענען... ווער איז דארט נאך דא מיט אייך?

ער האט זיך ווידער ארויסגעבויגען, בעמי־הענדיג צו דערקענען, ווער עס איז געקומען מיט קליינ'ען.

די לבנה, וואס האט זיך אויף א רגע בעווי־זען פון הינטער די וואלקענס, האט בעלויכטען זיין פנים.

קליין האט מיט אנשטרענגונג זיך איינגע־האלטען פון מאכען אנ'אויסרוף:

ווען ער הערט נישט זארעמבא'ס שטימע, וואלט ער געקאנט שווערען, אז אין פענסטער שטעהט דער פאלקאווניק זוואנס.

צום ערשטען מאל איז איהם איצט געווארען אויפפאלענד די מערקווירדיגע עהנליכקייט פון זיי ביידען, און מאמענטאל איז אין זיין קאפ געבוי־רען געווארען א נייע סברא.

— דאס איז איינער פון מיינע מענשען! — האט קליין געענטפערט אויף דעם נאטאר'ס פראגע.

— א, זעהר גוט! איך וועל באלד עפענען די טיר. ווארט נאר צו א ווייל... איך וועל זיך באלד אנטון.

ער איז אוועק און פערמאכט הינטער זיך דאס פענסטער.

מען האט געהערט, ווי ער איז ארומגעגאנגען איבער'ן צימער, און — דערנאך ארונטער פון די טרעפ.

אין א מינוט ארום האט זיך געעפענט די אריינגאנגס טיר.

קליין און יאקובינסקי זענען אריין אין א פראכטיג מעבלירטען פירהויז.

— וואס פערלאנגט איהר פון מיר, הער קליין? איך בין אייך גרייט צו דינען.

זארעמבא איז געשטאנען ביים קאמין, אין וועלכען ס'האט נאך געברענט א פייער.

ער האט אנ'אויג נישט אראפגענומען פון קליינ'ען, וועלכער האט ארויפגעלעגט אויפ'ן טיש זיין הוט און הענדשקעס

יאקובינסקי איז געבליבען שטעהן ביי דער טיר.

פון זארעמבא'ס גלייכגילטיגען שטיינערנעם פנים איז גרינגסט געווען אראפצולייענען.

ער האט זיך שוין בעוויזען צוקעמען און אנטון א נייעם כאלאט.

אויף די דינע ליפען האט זיך איהם גע־שלענגעלט א געמאכטער שמייכל.

פארזעצונג קומט.

נוצט נור

Alboril

די פארנעהמסטע אראמאטישע הויזליכע זייף.

פארהעמדער-נייהערין
ווערען גענוצט ביי
מירענבוים בזשעזשינער 63

Dr. med.
J. HERSZFINKIEL
15 Zawadzka 15,
telefon 11-87
קינדער-קראנקהייטען
נעמט אן פון 8–10 פארמ.
און פון 3–5 נאכמיטאג.

Dr. med.
L. PIKIELNY
-אורלאג-
ספעציעל ארצט פאר נירען
בלאזען- און מאן-קראנק.
NAWROT 8
tel. 19-90
עמפפאנגט פון 4 – 7 אוו.

א זייגערמאכער-
געזעלען ווערט זאפארט
געזוכט ביי י. ל. ראוזענ-
בערג, זגערסקא 32.

HEMOROIDY
STAN ZAPALNY · KRWAWIENIE
SWĘDZENIE

USUWA
HEMORIN-KLAWE

Dr. med.
BRAUN
וואוינט יעצט
6-טען שערפיען 1
(בענעדיקטא) טעל. 40-26
ספעציאל-ארצט פאר הויט-
און וועגערישע קראנקהיי-
טען און מענער-שוואכע
נעמט אן פון 9–11 פריה
און פון 5 ביז 8 אווענד.

Dr. med.
W. EYCHNER
גינעקאלאג-אקושער
זגערזשער 11.
טעל. 34-72
נע[illegible] פון 6-8 אווענד.

דער לאנג-יעהריגער
פאך-קענער
אין דער גאנגבארער בראנזשע פון שטיפע און
רייכע איבער-וועש. לערנט אויס גרינדליך
צושניידען אלע ארט קרענען, מאנזשעטען און
אויבער-העמדער. אויך נעהם איך אן צושניידען און
נייהען ביי זיך אין דערהיים צו מעסיגע פרייזען.
אפערטען אין אדמ. אונטער ליטעדע „B“ 7651

א טאשע מיט וועקסלען
און פארשידענע אנדערע ווערטזאכען איז געפונען
געווארען אויפ'ן על-קסאנדער טראמוואי. דער אייגענ-
טימער פון דעם קען זיך מעלדען אין אדמיניסטראציע
פון „נייעם פאלקסבלאט“ צו ערפאהרען דעם אדרעס
פון פינדער געגען אנאנס קאסטען 1802

השבת אבדה.
נעכטען האב איך פארלוירען 3 וועקסלען אויף א
סומע פון 400 זל.: איין וועקסעל אויף 200 זל., זשירא
מארקאוויטש-נאשעלסקי, דער צווייטער וועקסעל אויף
100 זל., לעצטע זשירא באטשאן, קאנסטאנטינער 16,
3-טער וועקסעל אויף 100 זל., זשירא מארקאוויטש–
נאשעלסקי. די וועקסלען ווערען ערקלערט פאר אונגילטיג.
אבצוגעבען געגען באלוינונג אויף וסכאדניא 41
אין האלץ סקלאד. 1805

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאקטוירים-ספעציאליסטען
זאוואדזקא 1.
נאר פאר וועגערישע הויט-קראנקהייטען
און מענער-שוואכע. אנאליזען פון בלוט און ארס.
פלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסי-
ליומס מיט ספעציאליסטען פון אוראלאגישע
און נערווען-קראנקהייטען.
קווארץ-לאמפ. עלעקטרישער
הייל-קאבינעט קאסמעטיק.
טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אווענד. זונטאג פון 9
פריה ביז 2 נ"מ. בעזונדערע ווארטע צי ער פאר
פרויען.
וויזיט 3 זל.

Dr. med.
NIEWIAŻSKI
Sienkiewicza 34, tel. 59-40
ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקה.
בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע.
נעמט אן פון 5–9 אוו.; זונטאג, חגאות פון 11–1 מיטאג.

א זיעדס!!!
לכבוד יום-טוב
עמפפעהל איך א גרויסען אויסוואהל פון:

קעלנישע בלומען-וואסער	3.20 א קילא
וועזשעטאל	1.40 „
ברילאנטין	3.40 „

פראנצויזישער לאקיר 45 גר. א דעקא.
איך בעזיץ א רייכען אויסוואהל פון ראזיר-
מעסערס, פלאטין- און שטאהל-זאכען
צו פאבריקס-פרייזען. מיט אכטונג
י. דרוקער, זאוואדזקא 11.
טעלעפאן 92-75.
בעמ.: פאר ענגראסיסטען – געהעריגער ראבאט
און גינסטיגע בעדינגונגען.

לעכער מאשינאווא
ווערען אנגענומען אויסצו-
נייהען צו ביליגע פרייזען
ביי **ג. נארדמאן**
29 צעגעלניאנא 29

קאליגראף
ל. בערמאן
(דער יונגער) וואוינט אויף
זאוואדזקא 19, 1-טער
שטאק, און לערנט אויס
שעהן און שנעל שרייבען

שפארט-געלד!

קויפט
שירמס,
שטעקענס
נור אין דער ווערקשטעל פון
ס. פייגענבוים, נארוטאוויטשא 19
ווייל איהר קענט דארט קויפען מיט
25% ביליגער ווי איבעראל.
אכטונג! עס ווערען אנגענומען אלערליי רעפאראטורען
און דעקונג.

שניעגאוצעס קאלאשען
אין גרויסען אויסוואהל צו ביליגע פרייזען
הויז- און דעטייל עמפפעהלט
MAGAZYN OBUWIA
L. FRIEDLAND
Cegielniana 51, tel. 71-41.

לעטשניצע
פון דאקטוירים ספעציאליסטען
און דענטיסטישער קאבינעט.
בזשעזשינער 11, טעלעפאן 37-63
אפען פון 9 פריה ביז 7 אווענד.

ד"ר וואלינכי נאז, האלז, אויערן קר.	3–4
ד"ר קערשנער קינדער קראנקהייטען	9-11 3-4½
ד"ר שיפמאן אינערליכע קראנקהייטען	11–1
ד"ר לובימש, הויט און געש לעכט-קר.	12½–1½
ד"ר שמירגעלד נערווען און גײַסטיגע קר.	1–2
ד"ר גאלדבלאט אויגען-קראנקהייטען	12½–½
ד"ר עליאסבערג כירורגישע קראנקה.	1–2
ד"ר בערגמאן פרויען און געבורטס-הילף	3–4

פסיכא-טעראפיע, שפאר-שמערונגען ווי שטאמלען א. א.
ווי פאקען-עטע עון קינסטליכע בערגזאן בעשטראהלונג איינ-
שפריצונגען, מאסאזשען, עלעקטריזאציע, אפעראציעס, אויף
פערלאנג- דיזיטען אין שטאט.—אין לאבאראטאריום ווערען
אנגענומען אלע ארט אנאליזען, ווי אויך פלעגמא און בלוט
אימפונגען נעגען שקארלאטין.

ד"ר ראושינסקי סטאמאטאלאג
צאהן-ארצט 10–1 3 6
קינסטליכע צייהן, קאראנען, מאסטען א. א. וו.

די לעטשניצע איז אויך טעטיג זונטאג.

אנאנסען אין נייעם פאלקסבלאט האבן דעם גרעסטען ערפאלג

Dr. med.
J. MANDELBAUM
Zawadzka 16a, tel. 27-52
ספעציאליסט פאר
אינערליכע
נערווען-קראנקהייטען
נעמט אן פון 5 ביז 7
אין אווענד

ביטשריפט-ביורא
האכבערג
פאנסקא 1, טעל. 36-77
ערלעדיגט אלע ארט געריכטליכע און שטייער אנגעלע-
גענהייטען אין אלע אמטען אויך אויף לאדזער וואיע-
וואדזטווא רעיעל און פינקטליך.
בעמערקונג: ווענען פערשידענע שטייער-פראגען
נעהם איך פערזענליך אן צווישען 5–6 נאכמיטאג.

אל תתהלל ביום מחר!!
כי לא תדע מה ילד יום.
לייג נישט אפ אויף מארגען
נאר, אז דו דארפסט ערלעדיגען כאנדאווע זאכען
זאלסטו גלייך קומען צו לאפען אין ביורא
פעטער קאווער 17 דורך זאכאדניא 52
וואו ס'ווערט ערלעדיגט און גענויסענד א גוט געשריבען
לויט'ן אויסטאוו אלערליי ביטעס, קלאוזולעס,
זאבעזפיעטשעניעס אויך אלע שטעט אין פוילען,
אפעלאציעס ציווילע און קארנע אפא-
זיציעס. אדוואלאניעס, רעקורסען וועגען
דירה אין ווארשאנד-ראזיעמטשי, וועגען פעסער אין
קאמיסאריאט-ראשאנדו און אלע פאליציי-בעצירקען,
אלמען אינטערציזיעס, אקטע דארא-
ווייזנעס, קארנע ספראוועס, ווי אויך אי-
בערזעצונגען אין אלע שפראכען. ספעציאליסט פון
שותפות-אקטען. מיט אכטונג
י. מאנעלא רעכט-קאנסולענט.

לעטשניצע
פון דאקטוירים ספעציאליסטען
און ערצטליך-דענטיסטישער קאבינעט
זגיערסקא 17 טעל. 16-33.

ד"ר האקאווסקי	נאז האלז, אויערן קר.	10–11 2–5 6–7
ד"ר הוזשאנער	הויט און געשלעכטס קר.	10–11 1–2
ד"ר גאלדשטיין פאלאק	אויגען-קראנקהייטען	1–2 7–8
ד"ר יוסעמאן	נערווען קראנקהייטען	12–2
ד"ר האזענצווייג	קינדער קראנקהייטען	10–12 4–5
ד"ר פאפיערני	פרויען און געבורטס-הילף	11–1½ 5–6
ד"ר קאנטאר	כירורגישע קראנקהייטען	4–5 וג. 1–2
ד"ר ווײַנבערג	אינ. קראנק, לונגען-קר.	11–1 5½–7
ד"ר סטופעל	רענטגען	10–12 4–6
א. גרשוינאשיק	צאהן-ארצט	3–7
ב. ראזעס	צאהן-ארצט	9–2

[illegible]
א רענטגען-אינסטיטוט
[illegible]
די לעטשניצע איז אויך אפען זונטאג.
וויזיט אין דער שטאט.
ערצטליך-קאסמעטיש. קאבינעט
ד"ר מ. מארקוס נעהמט אן פון 5–7 אווענד

נאנאנסען-פרייזען: פאר'ן מעקסט—15 גר., פרייטאג און ערב יום-טוב 20 גר. [illegible]
אין מעקסט—40 . . . . . 60 . . .
[illegible] נאנ'ץ מעקסט—1 . . . . . 7 . . . . 15—
[illegible] 50 פראצ. טייערער. אויסל. 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען 10 גר. א ווארט
[illegible] מיט אפטראגען אין היים; אויף דער פראווינץ — 6 זל.
[illegible] 30 פראצ. טייערער.
[illegible] די אנאנסען איז דער פארלאג נישט פעראנטווארטליך
די אדמיניסטראציע איז אפען נייטאג און ביינאכט.

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat" spółka z ogr. odpowiedz. [illegible] Ch. J. [illegible], D. [illegible] — Redaktor odpowiedzialny: [illegible]
[illegible] „Najer Folksblat", Piotrkowska 26.